Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 96 (17219) | 1986 оной апрелиин 24, четверг | Сэн 3 мүн.

ПАРТИИН СОЦИАЛЬНА ПОЛИТИКА

...тэ Союзай Коммунис парти социальна асуудалнуудшарал ходо хандуулжа байдаг гэжэ мэдэнэбди. Тии- илангаяа эндэ социализмын капитализмһаа үлүүсэ ...нуудынь тон тодоор, хурсаар харагдадаг, партиин, ...ын халуун анхарал оролдолгые хүн бүхэн бэе дээ... мэдэрдэг гэбэл алдуу гарахагүй. Арад зоной һуу... саашадань улам һайжаруулха хэрэг партиин ...гонуудай нэгэн болгогдожо, хэр угһаа табигдаһан ...у.

...оймнай социально-экономическа хүгжэлтын холын ...тэсэбүүд соо арад зоной һуудал байдалые шанарай ...шатада гаргаха гэжэ хараалагдана»,— гээд ЦК-гай Политическэ элидхэл соо сэхэ заагдана. ...н хүн бүхэнэй олзо оршые 1,6—1,8 дахин дээшэ...лын хараата зорилго табигдана. Элүүрые хам...албанай, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ...шатаарнь дээшэлүүлээд, 1987 ондо соёлшодой ...болгохоор парти хараална.

...арадые хүсэд хүрэхэ эдеэ хоолой болоод бусад ...р хангаха талаар партимнай горитой хэмжээнүүдые ...олходо, Эдеэ хоолой, арадай үргэн хэрэглэмжын ...гаргалгын комплексно программанууд энэл зорилго ...сүм шэглүүлэгдэһэн байна ха юм.

...республика соо худалдаа наймаанай юрэнхы эрье...хэрэглэмжэ хангалгын 32 процентээр үнгэрһэн табан ...тэ болобошье, горитой дутуу дунданууд ушарһан ...энэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, материально-тех...баазын гээгдэнги байһаниинь мүн болоно. Магази...оловонууд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын ...нууд үсөөнөөр баригдажа, зоной ургажал, байгаа ...нүүдые хангалга урагшагүйдэнэ бшуу. Гадна хан...арашье сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй гээшэ. Республи...алдаа наймаанай ба Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хан...министерствэнүүд, Улаан-Үдэ хотын болоод Сэлэнгын, ...Түнхэнэй болон зарим бусад районуудай партийна, ...нууд тус асуудалнуудта бага анхарал хандуулдаг.

...й худалдаа наймаанай эмхинүүдэй, хүдөө ажахын ...нүүдай ажал ябуулгые эрид һайжаруулхаһаа гадна, ...зоние илангаяа эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха ...хэрэглэмжын кооперацин арга боломжонуудые ...нөөр хэрэглэхэ шухала. Тиихэдээ нютагуудта эдеэ ...зүйлнүүдые, илангаяа мяха ба мяханай продуктнуу...эдбэрилгые үргэдхэхэ зорилго табигдана. Мүнөө дээ...доол 6 райондо иимэ үйлэдбэри бии болгогдонхой. ...бан жэл соо бусад 14 райондо энэ хэрэг эмхидхэ...дэ дунда зэргээр 2,5—3 мянган тонно колбасна ...мяханай бусад хэрэгсэлнүүдые гаргадаг болгохо зо...бди.

...приятинуудай, организацинуудай хамһабарин ажа...энэ талаар дүүргэхэ ёһотой үүргээ хүсэд һайнаар ...гүй. Мүнөө үедэ республика соомнай бии байһан ...жэл соо оройдоо 1800 тонно мяха, 100 тонно ...1800 тонно хартаабха үйлэдбэрилһэн байна. Иихэдээ ...приятинуудта хүдэлжэ байһан хүн бүхэндэ нэгэшье ...мяхан хүртэнэгүй. Харин партиин ЦК-гай эрилтээр ...а, 15 килограммһаа бага бэшэ байха ёһотой.

...зониие гэр байраар хангалга социальна горитой удха ...Энэ талаар бии байһан бэрхэшээлнүүдые дабажа, ...тэр совет бүлэ бүхэниие амяараа квартираар гү, али ...рээр хангаха тон шухала зорилго бэелүүлгын үндэ... ябажа байгаа табан жэл соо табигдаха юм. Тии...бан хоёрдохи табан жэл соо манай республикада гэр ...барилгада урдахи табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ ...хомологдохо. Тиигэжэ 2 миллион 490 мянган дүрбэл...р талмайтай гэр байра табан жэл соо ашаглагдажа, ...хын 4 хүн бүхэнэй нэгэниинь байраяа һайжаруулха ...а социально-соёлой барилгада онсо анхарал хандуу...24 мянган һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд, ...ган үхибүүдэй ябаха сад-яслинууд, 1420 оро табихаар ...нууд баригдаха, соёлой объектнүүдые барилгада ...додог мүнгэнэй хэмжээн 3, коммунальна барилгын ...дахин ехэ болгогдохо хараатай. Иимэ орёо програм...үүлхын тулада барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэриие ...һайжаруулха хэрэгтэй гээд онсолон тэмдэглэхэ шухала.

...шэнжэ шанарые гүнзэгыгөөр хубилгаха зорилго ...адаа, арадай ажахые һэльбэн шэнэлхэһээ гадна онь...га, автоматизацилга, компьютеризаци ба роботизаци ...хүсөөр хэгдэдэг ажалай хэмжээе 15—20 процентээр ...гожо, хэдэн миллион зониие бүтээсэ багатай ажал...лхэ хараа шэглэл баримталагдана.

...бэри дээрэ ажаллагшадай эрдэм мэдэсэдэ саг ошохо ...эрилтын табигдадаг болоходо, таһалгаряагүй һурал...эрдэмэл системэ бии болгохо зорилго табигдана. Гад...хы эрдэмэй, тусхай мэргэжэлэй, дээдэ ба дунда ...эрдэмэй һургуулиин реформо амжалтатайгаар бэелүүл...гдэһэн дээрэ һайжаруулха, эрид хубилгаха зорилго ...

...зоной элүүр энхые хамгаалха хэрэг партиин соци...политикын тон шухала асуудалнуудай нэгэниинь юм. ...хүтын диспансеризацида үндэһэлэн, һэргылэмжын, ...н шанарые, ашаг үрые, эм домоор хангалгые, архи... болон алкоголизмтай тэмсэлые эрид һайжаруулха, ...хата зорилго табигдана. Манай республика соо ме...хангалгада горитой дутуу дунданууд ушарһан зан... Зарим районуудта больницануудта оронууд дутана, ...оор гүйсэд хүрэхөөр хангагданагүй. Хүдэлмэришэдэй ...һөө боложо хиидэ һаладаг ажалай саг горитой бай...ой ажалладаг газарта ябуулагдадаг һэргылэмжын ...жын ашаг үрэ багатай байһаниинь энэ ушарта тодор... санаторинуудта эмнүүлэгшэдые хангалга һанаһанда ...гээд тэмдэглэхэ шухала. Тиимэһээ эдэ бүхы дутуу ...дые удаа дараалан усадхаха зорилго Элүүрые хам... министерствын урда табигдана.

...бүлэнүүдэй байдал саашадань бэхижүүлхэ, эхэнэр... залуу үетэнэй ажалай болон ажаһуудалай һайн эрхэ ...байгуулха хэрэг хадаа манай ерээдүйдэ сэхэ хабаатай ...үүлгэ мүн болоно. «Эхэнэрнүүдтэ хүдэлмэриин хүсэд ...эр гэхэ гү, али хүдэлмэриин хороогдоһон долоон хо...олго, гэртээ ажал хэхэ ябадал үргэнөөр хэрэглэгдэ...араалагдана. Үхибүүдээ харууһалһанай түлөө эхэнэр...түлөөһэтэй амаралтань, үхибүүдэйнь үбдэхэдэ, түлөө...дэрнүүдэй тоо һунаагдаха байна. Салин хүлһэ багаар ...бүлэнүүд үхибүүдэйнгээ 12-той болоторнь тэдхэмжэ ...байха. Ойрын жэлнүүдтэ үхибүүдэй ясли, саадаар ...ой эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха зорилго ...табигдана»,— гээд КПСС-эй XXVII съезддэ нүхэр ...Горбачевой хэһэн Политическэ элидхэл соо уншахадаа, ...ар партиин хараа шугамай залан шууд, ажалша хү...ы түһада хододоо зорюулагданхай байдагые үшөө да...ранабди.

...ын хүнүүдтэ, дайнай ба ажалай ветерануудта һаналаа ...тэдэнэрэй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга социаль...литикада онсо һуури эзэлнэ. 50 гаран миллион совет ...тухай эндэ хэлэхэдээ, тэдэнэй дуратай һаа ажаллаха, ...тайбан ажаһууха тон таарамжатай эрхэ байдал тог...тухай хэлэнэбди.

...С-эй социальна политикын бодотоор бэелжэ байһаниие ...р ходо үзэжэ, хаража байдагбди. Тиимэһээ иимэ ан... оролдолгодо габшагай ажалаараа, гүрэн түрынгөө ...ада зорюулагдаһан хэрэгүүдээрээ харюусаха ёһотойбди.

КПСС-эй ОБКОМДО БОЛОҺОН УУЛЗАЛГАДА ХАБААДАГШАДАЙ — РЕСПУБЛИКЫН АГРОНОМУУД БОЛОН ЭРДЭМТЭДЭЙ БУРЯАД ОРОНОЙ БУХЫ АГРОНОМУУД, ТАРЯАШАД, МЕХАНИЗАТОРНУУД БОЛОН ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА ХАНДАҺАН

ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд! Совет арадай хүгжэлтын һалбаринууд түлөө айхабтар ехэ анхарал оролдолгоо хандуулһан КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй гайхамшагта хүсэ ехэтэй революционно нүлөөн доро ажаллажанабди.

Оронoo эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүсэд дүүрэнээр хангаха гэһэн тон шухала зорилго КПСС-эй XXVII съезд хүдөө ажалшадай урда табяа. Энээниие бэелүүлхэ эрхэтэй партиимнай аграрна политика шэнэлэгдэнэ. Өөһэдынгөө ажалай үрэ дүнгүүдэй түлөө хүдөөгэй ажалшадай харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй бэеэ даагаад хүдэлхэ, эдэбхи үүсхэлые бадаруулха хэрэгтэ парти ехэ анхарал хандуулна. Илангаяа хүдөөгэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон таряашадай эдэбхи үүсхэлэй гаргаха хэрэгтэ эрид хараа тогтоогдоно.

Буряадаймнай таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй урда байһан ехэ зорилгонууд табигдаһан. Бүри энэ табан жэлдэ бидэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Энэ үе соо ямар хэмжээндэ хүрэхэ ёһотой байһамнай бултанда мэдээжэ. Тэдэ манай республикын ажалшадай түсэбүүд болон уялганууд соо харуулагданхай.

Зорилгонууднай хүнтэн бэшэ, гэбэшье бодотоор бэелүүлэгдэмээр, дүүргэгдэхэшье ёһотой. Гэхэтэй хамта урдаа байһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула энэ һалбаринингаа хүгжэлтын эршые улам хурдадхаха, бүри мүнөөнһөө бухы ажалайнгаа шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха, өөһэдтэмнай бии байһан арга боломжо, нөөсэнүүдые гүйсэд хэрэглэхэ ёһотой болонобди. Түбхын түрүүн эдэ бүгэдэ манһаа, өөһэдһөөмнай, ажал хэрэгүүдтээ ямараар хандаһанһаамнай, эрдэм-техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые хэр шадамараар хэрэглэжэ, агропромышленна комплексын бухы звенонуудай хоорондохи харилсаае, үйлэдбэриин эмхидхэлые хэр аша үрэтэйгөөр табижа шадаһанһаамнай сүм дулдыдаха байна.

Сагай уларилһаа дулдыдахагүй найдамтай һайн ургаса абахын тула бүхы шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ёһотойбди. Тиимэ арга боломжо, эрхэ байдалшье бии.

Энээнһээ урда тиимэ эрхэ байдал үгы байгаа гэхын аргагүй. Гэбэшье тэдэмнай үшөөл муугаар хэрэглэгдэдэг һэн. Энээниие үнгэрһэн жэлнүүдэй үрэ дүнгүүд харуулна. Республика хүдөө ажахын гол үрэ дүнгүүдээр үнгэрһэн табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэгдөөгүй. Эдэ бүгэдэ бидэ, нэн түрүүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эрдэмтэд гэжэ мэдэрэжэ болонобди. Саашадаа ингэжэ хүдэлжэ, ажаhуулха болохогүй. КПСС-эй обкомдо болоhон уулзалгада бидэ, агрономууд болон эрдэмтэд, тэхэлдэгшөөн байдал тухай хөөрэлдэжэ, зүбшөн хэлсэжэ, энэ хүдөө ажахы ажахынгаа хүгжэлтэдэ эрид ехэ хубилалта хэхын түлөө тэмсэлэй гэжэ республикынгаа хүдөөгэй бүхы ажалшадые уряалхаяа шиидэбэбди.

Манай гол шалгалта — хабарай тарилга эхилхэнь. Энэ кампаниие ямаараа үнгэргэхэнһөөмнай хүдөө ажахын хүгжэлтын саашанхи хурдадхалта нилээд дулдыдаха байна.

Газарай эзэн байха гэшэ юрын хэрэг бэшэ. Тэрээн ажалда хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ шэнэ түрүү юумые бэдэрхэ, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхые оролдохо, илангаяа эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлхэ болоно. Жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса абадаг ажахынуудай мэргэжэлтэд, таряашад эгээл тиигэжэ хүдэлнэ ха юм. Тэдэнэй дүй дүршэл олоной шадабари болгогдохо ёһотой. Үрэжэл муутай гэжэ урданһаа тоологдодог байһан манай эндэхи таряалан дээрэһээшье үндэр ургаса абаха арга бии гэжэ түрүүшүүлэй жэшээнүүд гэршэлнэ.

Нёдондо республикын 12 ажахыда таряалангай гектар бүриһөө 20 центнерһээ дээшэ ургаса абтаһан байна. Тэдэ ажахынуудта газар таряалан эрхилхэ зональна гурим зүбөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, хүдөө ажахын ургамалнуудые марижа ургуулха эршэмтэй технологи хэрэглэгдэжэ, таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэри эрхимээр эмхидхэгдэжэ, хүнүүдые моральна болон материальна талаар урмашуулха арганууд зүбөөр ашаглагдажал, иимэ үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Баргажанай районой Уланай колхоздо таряалангай гектар бүриһөө 27.3 центнер орооһон абтаа. Мухар-Шэбэрэй районой «Родина», «Искра» колхозууд таряалангай гектар бүриһөө 25 центнерһээ дээшэ ургаса абааһэн. «Эрдэм», Суулгын, Онохойн совхозуудай огородшод овощой эрхим ургаса абаа. Мүн Дэдэ-Тайлсын совхозой хартаабхашад гектар бүриһөө 150 центнер, Хёлгын совхозой кукурузашад гектарай 305 центнер ногоон намаа, Оронгын совхозой А. Г. Цыремпиловэй звено сабшалангай гектар бүриһөө 54,1 центнер үбһэ хураагдаһан байна.

Иимэ үрэ дүнгүүдые түйлаха арга боломжо ажахы бүхэндэ бии гэжэ бидэ батаар хэлэжэ байнабди. Тэдэ колхоз, совхозуудта үндэр дүнгүүдые туйлаха, таряалан, сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь ямар юумэн һаад тойбо татана гээшэб. Эндэ дабагдашагүй тиимэ һаад үгы. Мүнөө ажахые нүбэлгэн ... ургамалай ... туйлахагүй. Энээниие эршэмтэйгээр, богони болзор соо бэелүүлжэ шадаһан хүнүүд лэ амжалта түйлаха.

Хойшолуулагдашагүй, түргэнөөр шиидхэгдэхэ гол зорилгонууд болон шухала асуудалнууд тухай богонихоноор тогтохомнай. Мүнөө болотор зарим ажахынуудта тракторнууд болон газар элдүүрилгын техникын зарим хубинь заһабарилагдаагүй байһаар. Иимэ байдалтай эбсэжэ болохогүй. Үрэһэ хүрэнгые үшөө дахин сэбэрлэхэ, шанаржуулха, хордохо хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ шухала. Кадрнуудта онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Хабарай тарилгын хүдэлмэриие жэгдэ һайнаар ябуулхын тула кадрнуудай дутажа байһан ажахынуудта тэдэниие хүсөөжэ табихын тула бүхы арга боломжо хэрэглэхэ байна. Таряалан, сабшалангай ургасые, газар таряалан эрхилгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхын түлөө бүхы таряашад, луговодууд, огородшодой нэгэ хүн шэнгеэр оролдохоор энэ жэлэй хабарай тарилгые эмхидхэхэ ёһотойбди. Нэн түрүүн бүхы бригада, звенонуудые хамтын подрядаар хүдэлгэхын тула эмхидхэлэй шухала хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Тэдэнэй тоодо бригадирнууд, звеное даагшад, агрономууд болон мелиораторнуудые оруулалсахада ажалай үрэ дүнгүүд дээшэлдэг гэжэ дүй дүршэл харуулна. Бригада, звенонуудтай хоёр талаһаа хэлсээ баталжа, тэдэндэ техникэ, таряалан, сабшалан дээлгэхэ, гаргашагүй лимит хүргэхэ ёһотой болоно.

Байгша ондо республика соо бүхыдөө 70 мянган гектарта орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудые эршэмтэй технологиин ёһоор таригдажа урдаа табиһан. Тэрэнэй ашаар 35—40 мянган тонно таряа нэмэжэ абаха арга бии. Орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудые эршэмтэй технологиин ёһоор ургуулха бригада, звенонуудта энэ технологиин бүхы эрилтэнүүд агротехникын нарин заабарилгын ёһоор бэелүүлэгдэхэ ушартай. Юуб гэхэдэ, эршэмтэй технологи гээшэмнай нэн түрүүн ажалай эмхидхэлгэ, бүхы юумын гурим журамһаа дулдыдаха бшуу.

Хабарай үедэ таряалан дээрэхи хүдэлмэриие таһалдуулгүйгөөр, газар элдүүрилгэ болон тарилга хоёрой хоорондо 2 часһаа забһар гаргангүйгөөр ябуулха хэрэгтэй. Технологическа конвейерые таһалгаряагүйгөөр ябуулжа шадабал, һайн ургасын үндэһэ һуури табигдаха байна.

Газар бүхэнэй өөрын онсо илгаае хараада абажа, агротехническэ заабаринуудые бодомжотой зүбөөр, нарин нягтаар бэелүүлжэ шадаал һаа газар таряалан эрхимээр эрхилэгдэхэ. Тиимэһээ ажахы, бригада, звено бүхэндэ полинуудта агропаспорт бии болгохо хэрэгтэй.

Тарилгын үедэ жэжэ юумэн гэжэ байхагүй. Газар ямараар элдүүрилэгдээб, хэр һайнаар жэгдэлэгдээ, нягтаруулагдааб, ямар үрэһэн хүрьһэндэ оруулагдааб — эдэ бүгэдэһөө ургаса дулдыдаха ха юм. Һайн шанартай үрэһэнэй дутаа һаань, тэрэниие андалдажа абаха хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Илангаяа үрэһэнэй участогуудта онсо анхарал хандуулха шухала. Һайн шанартай үрэһэгүй һаа, үндэр баян ургаса абахын аргагүй гэһэн үгые мартаха ёһогүйбди. Хуурай, гандуу уларилтай зононуудта хүрьһэ хамгаалха комплексно хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, тарилга болон паарые зурууд зуруудаар хэхэ, тэдэнэй хоорондуур элдэб ургамал тариха хэмжээнүүд абтаха болоно.

Ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгые хүрьһэндэ зүбөөр оруулхатай хамта, органическа үтэгжүүлгые һайнаар бэлдэжэ, компост болгохо, паар дээрэ элдэб ургамал трижа, хүрьһэндэнь оруулха, севооборотдо доннигой тарилгые зүбөөр хэрэглэхэ ёһотой.

Паар хахалалгада, тэрэшэлэн тарилгын урда тээ хүрьһэ элдүүрилгэдэ, ургасын хойноһоо харууһалгада илангаяа ехэ анхарал хандуулха шухала. Сэбэр, һайнаар харууһалагдаһан, үрэжэл ехэтэй таряалан дээрэһээл үндэр ургаса абтаха, энэнь агрономууд болон механизаторнуудай ямараар хүдэлдэгые гэршэлэн харуулха бшуу. Энэ жэлдэ май һарада һалхитай, хуурай байхаар хүлеэгдэнэ. Тиимэһээ газарай хүрьһэндэ шииг нойто һайнаар бариха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха байна. Газар уһалалтын бүлүүр станцинуудые болон уһа сасан хаядаг түхеэрэлгэнүүдые үдэр бүхэндэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхын хажуугаар, юрын аргаар газарые һайнаар уһалха хэрэгтэй. Бүри урдань манай үбгэ эсэгэнэр газараа шадамараар уһалуулдаг байгаа бшуу. Энэ баян дүй дүршэлыень зүбөөр хэрэглэжэ, ургасын аша туһада зорюулха ёһотойбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд! КПСС-эй XXVII съездын болоһоной һүүлээрхи түрүүшын хабарай тарилгые эрхим болзор соо, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, түрүүшынгээ шалгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабаял гэжэ бидэ таанадые уряалнабди. Газар таряалан эрхилэлгые хурдадхажа, түүхэтэ съездынгээ шиидхэбэринүүдтэ бодото ажалаараа харюусаял.

Үндэр ургаса абахын түлөө бухы хүсэеэ зорюулаял! Энэмнай мал ажалай саашанхи хүгжэлтые хурдадхаха хэрэгтэмнай туһалхал. Тиигэжэ энэмнай ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ бидэнэй бодото хубита болохо байна.

С. УНИЧ — Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой ахамад агроном; **Н. БАРНАКОВ** — Буряадай хүдөө ажахын институдай профессор; **В. АСТРИХИНСКИЙ** — Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном; **Г. ШИГИНА** — Загарайн районой Онохойн совхозой овощ ургуулгын цехэй начальник; **И. АЛЕНИЧЕВ** — Байгалай ОПХ-гай ахамад агроном; **А. ЖАЛСАНОВА** — Хориин РАПО-гой ахамад агроном; **В. ОСИПОВ** — Бур НИИСХ-ын үрэһэнэй талаар таһагые даагша; **С. БАТОРОВ** — Баргажанай районой Уланай колхозой ахамад агроном.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА 86

ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ЭХИЛБЭ

БЭЛЭН БОЛОНХОЙ

Сэлэнгын совхозой механизаторнууд техникээ жэл бүри эртүүр заһабарилдаг гуримтай. Энэшье жэлэй хабарай тарилгада тэдэнэр түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэбэ. Мүнөөдэрэй байдалаар ажахын бүхы техникэ, машинань тэрэ тоодо: газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, тарилгада хабаадуулха техникэ, орооһоной комбайнууд, үбһэнэй косилкэнүүд, тракторай тармуурнууд, бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүд хуу бэлэн болгогдонхой.

Энэ шухала хэрэгые совхозой инженерно-техническэ албан саг соонь эрхилжэ шадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Илангаяа машина, техникэ хангаха албаниие даагша, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Григорий Петрович Воробьевой оруулһан хубита эндэ нилээд ехэ. Тэрэнэй хүтэлбэри доро энэ харюусалгатай хүдэлмэри ябуулагдаһан байна.

Механизаторнууд заһабарилгаяа хамтын подрядай гуримаар эрхилхэдээ нэн түрүүн ажалдаа поточно-узловой онол арга хэрэглэжэ, ехэнхи техникэ, машинаяа өөһэдынгөө хүсөөр хэһэн байха юм. Зарим запчастьнуудай дуталдахадань, тэдэнэр хуушарһан, элэжэ муудаһан деталь, узелнуудыень шэнээр тошиилдожо тааруулдаг байгаа.

Техникэ заһабарилга дээрэ залуу заһабарилагшад Роман Воробьев, Юрий Пашков, Георгий Нечаев, гагнууршан Геннадий Ванчиков, түмэршэ дархан Владимир Рябов, мотоор заһабарилагшад Сергей Санданов, Анатолий Сапожников, инженер-технолог М. Б. Иролтуев гэгшэд шалгаржа гараа.

Н. НАМСАРАЕВ.

БОРНОЙЛНО, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ

Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» совхозой тракторно-таряан ажалай 3 бригадын механизаторнууд эртын орооһото ургамалнуудые тариха полинуудаа эдэ үдэрнүүдтэ борнойлжо эхилбэ. Мүнөө нэгэдэхи бригадаһаа Александр Сальников, хоёрдохиһоо Виктор Чижиков, гурбадахиһаа Жамбал Дымбрылов, Анатолий Круглов гэгшэд 200 гектар шэниисын полиие борнойлоод байна.

Эндэ илангаяа гурбадахи тракторна бригадынхид онсо шалгарна. Тэдэнэр 855 гектар газарайнгаа 533 гектарта таригдаха шэниисын полиие хуу борнойлхо юм. Энэ бригадые дүршэлтэй механизатор Сергей Васильевич Рюмин хүтэлбэрилнэ.

«Искра» колхозой Савелий Павлович Оловянниковай хүтэлбэрилдэг дүрбэдэхи тракторна бригадын коллективтэ һаяхан «КПСС-эй XXVII съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Мүнөө энэ бригадын гэшүүд 1000 гектар таряалан дээрэ 200 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргаба. Эндэ ажахын суута таряашан Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» хоёр ордентой Тимофей Фирсанович Митрофанов мүнөө 44-дэхи хабараа поли дээрэ угтажа ябана.

В. ХУДАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ҮРЭЖЭЛЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛНА

Яруунын совхозой таряалан дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Тус ажахын таряашад, механизаторнууд байгша ондо газар таряалангайнгаа үрэжэлыень һайжаруулхын тула нилээд оролдолго гаргана.

Коммунист Б. Д. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядай гэшүүд февраль һараһаа энэ хүдэлмэрээ эрхилжэ, бүхыдөө 4000 тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргаад байна. Мүнөө оньһожоруулагдамал тус бригадада 6 трактор хүдэлгэгдэнэ.

Мартын 15-һаа хойшо совхозойхид сабшалан дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа захалаа һэн. Тэдэнэр байгша ондо дүн хамта 150 гектарта энэ сэнтэй үтэгжүүлгэ оруулхаар хараална.

Трактористнууд А. В. Ещенко, Н. И. Прасков, В. Ц. Бадмаев, Н. Ф. Пляскин болон бусад үтэгжүүлгэ гаргалга дээрэ үндэр бүтээсэ туйланад.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

Тарбагатайн районой «Дружба» колхоздо хабарай тарилга эхилбэ. Колхозой хоёрдохи отделениин механизаторнууд түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хабарай тарилгые түрүүлэн эхилээ. Хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэдэг Михаил Иванович Федоровой хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригада 270 гектар талмай газарта хара таряа тариха түсэбтэй юм. Бүхыдөө «Дружба» колхозой хоёрдохи отделениин механизаторнууд 1800 гектарта орооһото ургамалнуудые тарихаар хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тарилга түлэг дундаа.

С. КОЗУЛИНАЙ фото.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 116 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН КОММУНИС СУББОТНИГОЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...И. Ленинэй түрэһөөр 116 жэлэй ойн хүндэ...э манай республика дотор үнгэргэгдэһэн ...унис субботник ёһотойл үндэр бүтээсэтэ ...й һайндэр боложо тодороо.

...спубликымнай ажалшад энэ үдэр эрмэл...гэс, габшагай оролдосотойгоор хүдэлжэ, ...С-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые ...үлгэдэ өөһэдынгөө түншэтэй хубитые ...а.

...ммунис субботнигой дүнгүүд манай рес...ын ажалшадай бүхы совет хүнүүд ...экономико, эрдэм наука болон соёлоо ...гэлгэдөө шэнэ амжалтануудые түйлахаар, ...хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэ...түсэбтэ даабаринуудые болон социалис ...нуудые саг болзорһоонь урид дүүргэхээр ...онги байһые найдамтайгаар гэршэлбэ.

Субботнигто дүн хамта 528 мянган хүн хабаадаа.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада 1280 мянган түхэриг, тэрэ тоодо 1039 мянган түхэриг салин хүлһэн болон 241 мянган түхэриг олзо оршо оруулагдаа. Промышленна предприятинууд 505, барилгын эмхинүүд 248, транспортын предприятинууд 112, совхозууд болон бусад хүдөө ажахын гүрэнэй предприятинууд 181, колхозууд 82, бусад эмхи зургаанууд 152 мянган түхэриг мүнгэ оруулһан байна.

«Улаан субботын» үдэр промышленна предприятинууд 5,2 миллион түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. 1000 тонно шулуу нүүрһэн малтагдаа, 2 мянган кубическа метр хюрөөдэмэл материалнууд, 99 мянган түхэригэй мал ажалда болон тэжээл үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэдэг машинанууд, 0,6 мянган кубическа метр түмэр бетон зүйлнүүд, 19,5 мянган хэһэг гадар трикотаж, 29,4 мянган түхэригэй сэнтэй мебель, бусад олон продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

Республикын барилгашад энэ үдэр 1,1 миллион түхэригэй хэмжээтэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бэелүүлээ.

Республикын хото болон хүдөө нютагуудые болбосон түхэлтэй болгохо зорилгоор ажалшад, һургуулиин һурагшад, студентнүүд ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ гараа.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени.

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиин нээлтэ тухай

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси Соведүүдэй байшангай Конференц-зал соо 1986 ондо апрелиин 26-да үглөөнэй 10 часта нээгдэхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай анхаралда

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессидэ ерэһэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Соведүүдэй байшангай 3-дахи дабхарта, 409-дэхи кабинет соо үглөөнэй 9 часһаа үдэшын 7 час болотор бүридхэлдэ абтаха.

Сессиин нээгдэхэ үдэр, 1986 оной апрелиин 26-да Соведүүдэй байшангай Конференц-залай фойе соо үглөөнэй 8 час 30 минутаһаа бүридхэлдэ абтаха.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЗОРИЛГОМНАЙ ЭЛИ ТОДО

«Ороноо эдэ хоолой эдеэнүүдээр гүйсэд дүүрэнээр хангаха гэһэн зорилгые бидэ эгээл богони болзор соо шиидхэхэ зорилготойбди. КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор, СССР-эй Эдэ хоолой программа соо тодорхойлогдоһон партиин мүнөөнэй аграрна политика энэ хэрэгтэ зорюулагдаһан шэглүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй баталан абтаһанһаа хойшо хүдөө ажахын бэтэрэнэй холбоотой һалбаринуудай материально-техническэ баазые хүгжөөхэ тула горитой юумэн хэгдээ» гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев хэлэһэн. КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл дотор мүрнүүдые уншаад байхадаа, манай Загаһатын совхозой коллективэй урдаһи зорилгонууд тушаа тобшо тэдэгээр хөөрэхэ хүсэлтэйб.

Үнгэрһэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаа соо ажахымнай муу бэшээр хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа ба социалис уялгануудаа дүүргэхэ оролдоһон байна. Тиигэжэ бидэ түсэбһөө гадуур 1282 центнер мяха, 2000 центнер һү гүрэндэ тушаагаабди. «Сагаан алта» сэбэрээр, һайн шанартай тушаалгын даабаримнай дүүргэгдээ бэлэй.

Манай совхоз үхэр мал, адуу моридые, гол түлэб хонидые олоор үсхэбэрилдэг хүгжэнги һалбаритай ажахы юм. Гол һалбари болохо хони үсхэбэрилгэмнай бусадта орходоо ашаг олзотой байһаараа онсо шалгарна.

Тиимэһээ совхозой дирекци, партком болон профком хонин ажал дээрэ хүдэлдэг хүнүүдтэ гол анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Тиигэншьегүй аргагүй. Юуб гэхэдэ, эдэ нүхэдэй аша туһаар ажахымнай экономико саашадаа улам хүгжэхэ, баян дэлгэр болохо жэшээтэй ха юм. Тиимэһээ малшадаар хүдэлхэ кадрнуудые шэлэн олохо гээшэ онсо удха шанартай. Манай совхозой малшадай олонхинь коммунистнууд юм. Тодорхойлон хэлэбэл, ажахын долоодохи хүдэлмэришэн бүхэнэй коммунист байгаа һаань, хонишодоймнай табадахи хүниинь КПСС-эй гэшүүн болоно. Эдэ нүхэднай одоол ажалша бэрхэ хүнүүд гээшэ. Тэдэнэй тоодо коммунистнууд, хонишод Михаил Шалуев, КПСС-эй обкомой гэшүүн Екатерина Пинтаева, Хамид Шамсутдинов, Намжил-Доржо Дондоков, Владимир Михайлов болон бусад оролсоно. Эдэнэрнай эрхим жэшээтэ хэрэгээрээ олоной дундаһаа алдаршаһан, үдэрһөө үдэртэ, жэлһээ жэлдэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарһан юм. Тэдэнэй хэһэн ажалай дүнгүүдээрнь омогорхон, түрүү дүй дүршэлыень бусадай дунда дамжуулан дэлгэрүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдадаг.

Үнгэрһэн, 1985 оной туршада манай хонишод республикынгаа бусад ажахынуудта дүн хамта 1200 толгой үүлтэртэ хонидые худалдажа, совхознай 206 мянган түхэригэй ашаг олзо олоһон байха юм.

Нёдондо жэлдэ һайн шанартай нооһо тушааһанайнгаа, үүлтэртэ олон хонидые худалдаһанайнгаа түлөө бидэ нилээд ехэ ашаг олзо абаһан байнабди.

Үүлтэртэ хонидой тоо толгойень олошоруулха хэрэгтэ хонишод Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат И. Б. Ербаев, М. М. Шалуев, Г. М. Михайлов, Е. А. Пинтаева, Р. Г. Намжилова, А. М. Шалуев гэгшэдэй оруулһан хубита нилээд ехэ. Эдэнэрнай жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлдэг, тэдэнээ ехэ шэгнүүртэйгээр эхэнэнь һалгааха тушаадаг юм.

Манай ажахы 1958 ондо түсэгдээ хони үсхэбэрилхэ шэглэлтэй совхоз болгогдожо эмхидхэгдэһэн түүхэтэй. Тэрэ гэхэдэ хойшо хонишод, мэргэжэлтэд, республикын хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд [illegible] Забайкалиин нарин нооһото үүлтэрэй буряад түхэлэй хонид манайда бии болгогдожо [illegible] байна. [illegible]

Гүрэндэ тушаагдаһан нооһонойнмнай шанарынь һайжаржа байна. Нёдондонойн дүнгөөр гүрэндэ худалдагдаһан бүхы нооһоной 75 процентнь нэгэдэхи классай, бусадынь хоёрдохи классай [illegible]. Гадна бүхы нооһоноймнай 84 процентнь меринос түхэлэй болоно.

Элитэ классай эхэ хонидой отарануудта харууһалагдадаг хонин бүриһөө дунда зэргээр 6 килограмм шахуу нооһон хайшалагдана. Тиихэдэ тэдэнэй дунда 8—9 килограмм хүрэтэр нооһо үгэдэг эхэ хонид бии юм.

Хонидой үүлтэрые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ селекционно хүдэлмэри үргэнөөр ябуулнабди. Жэл бүхэндэ хабартаа үнгэргэгдэһэн бонитировкын ёһоор түлгэ, зуһаг хонид амжарлагдан, шэнэ һүрэгүүд бүридхэгдэнэ. Иигэжэ эдэ отаранууд дээрэ селекционно үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдана гээшэ.

Эмэ хурьгадаа, түлгэнүүдээ һайнаар түлжүүлбэл, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг хонидой тоо толгойень улам олошоруулха аргатайбди.

Түлгэ хонид дүй дүршэлөөр баян хонишод Б-Ш. Г. Дондоков, С. С. Ринчинов, В. В. Михайлов, А. М. Шалуев, Н. Н. Борисов, З. П. Анзанов гэгшэдтэ даалгагдан үгтэдэг. Эдэнэрнай жэл бүхэндэ эмэ түлгэнүүдэйнгээ шэгнүүрые горитойхоноор нэмэхэһээ гадуур, «сагаан алта» сэбэр һайханаар абажа тушаадаг.

Манай совхоз хони үсхэбэрилгэдэ ехэл тааруугүй, ган гасуурта дайрагдадаг газарта оршодог юм. Тэрээнһээ боложо, бидэ үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлээр теһалдадагбди. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада сагай уларилай хэды һайн байгаашье һаань, ажахын отарануудай хонид үбһэ тэжээлээр 50 процентһээ дээшэ хангагдадаггүй.

Ашаг шэмэ ехэтэй, һайн үүлтэрэй хонидые эрхим шанартай тэжээлээр дутамаггүйгөөр хангажа, түл олоор абахын, тэдэниие тобир тарганаар түлжүүлхын тула тэжээлэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэй ха юм. Энээндэ совхозой дирекци анхаралаа хододоо табидаг гээшэ. Энэ талаар Новосибирск хотын эрдэм-шэнжэлэлгын институтай хэлсээ баталанхайбди. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэй май һараһаа эхилжэ, сабшалан, бэлшээриимнай газарнуудые шэнжэлэн үзэжэ, али зэргын ургаса үгэхэ шадалтай байһыень шалгажа үзөө.

Саашадаа эдэ нүхэдэй газар ажал эрхилхэ хүдэлмэридэмнай бодото туһаламжа үзүүлхэ байһанкинь элитэ.

Манай совхозой бүхы газарай 40 гаран процентнь бэлшээри эзэлнэ. Энэ газар ашатай һайнаар ашаглагданагүй. Уһагүй байһан дээрэһээ зунай нарата халуун үдэрнүүдэй хүрэжэ ерэхэдэ, ган гасуурта дайрагдана.

Газарай үрэжэл һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хүдэлмэри мүнөө ябуулагдажа эхилэнхэй. Хүльхэсөөнэй уһалууриин системын байригдажа, ашаглалгада тушаагдахада, эндэхи 1000 гаран гектар талмай амидаралта уһаар ундалуулагдаха юм. Тэндэ олон жэлэй таримал ногоон ургуулагдахаар хараалагдана. Тиигэжэ бидэ жэлдээ 12 мянганһаа доошо бэшэ эрхим шанартай үбһэ хуряадаг болохо жэшээтэйбди.

Совхозой дирекци хонишоноор хүдэлхэ хүнүүдэй һаадгүйгөөр ажаллаха һайн эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэ баһал анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Илангаяа залуушуулай малшадаар хүдэлхэеэ ерэхэдэнь, һайн гэр үгэжэ, мүнгэ зөөреэр туһаламжа үзүүлдэгбди. Холо, ойрын отаранууд дээрэ таатай зохид гэр байранууд бодхоогдонхой, банинууд баригданхай, газаань гүнзэгы худагууд малтагданхай.

Ажахымнай эхэ хонидой 17 отара дээрэ түл абалгын халуун хаһа муу бэшээр үнгэрөө. Хонишод А. Шалуев, И. Ербаев, П. Шамсутдинов, Г. Михайлов болон бусадай отаранууд дээрэ абтаһан хурьгад нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр, өөдэргэнөөр түлжүүлэгдэнэ.

Мүнөө түрэл Коммунис партиингаа XXVII съездын шиидхэбэринүүдые ажабайдалда ашагтайгаар бэелүүлхын тула манай совхозой бүхы хонишод табиһан зорилгонуудаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула оролдожо ябана.

Тэрэниие гэршэлһэн баримтанууд яһала олон даа. Жэшээлхэдэ, түрүү хонишон Георгий Михайлов 543 эхэ хонидоо нэгэшье гарзалуулангүй ондо оруулха зуураа, зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаха гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ. Энэ ганса жэшээ дээрэһээ ажахынгаа хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлжэ ябаһан ажал хэрэгыень харуулхые оролдобоб. Иигэжэ бидэ саашадаа улам һайнаар хүдэлжэ, энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ байһанаа мэдүүлнэбди.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов байгша оной апрелиин эхиндэ «Буряад үнэн» газетын хуудаһанда «Хонин ажалаа улам эршэмтэйгээр хүгжөөе» гэһэн статья толилуулаа. Энээн дотор бидэнэрэй, илангаяа хонин һүрэгые олоор үсхэбэрилдэг ажахынуудай энэ табан жэлэй туршада ямар хүдэлмэри ябуулха байһан тухай тодорхойгоор хэлэгдэнхэй. «Манай республикын эрхэ байдалда хонин һүрэгые һайнаар үсхэбэрилгэ мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Хониной мяха ехээр абадаг болоһоной ашаар бүхыдөө үйлэдбэрилэгдэхэ мяханай дүрбэнэй нэгэ хубиие абаха аргатай байнабди. Мүнөөшье мал ажалһаа абтадаг бүхы продукциин гурбанай нэгэ хубинь хони үсхэбэрилгэһөө оруулагдана» гэжэ статья соо онсолон заагданхай. Манай ажахын хонишод энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжотой.

Д. БАТОМУНКУЕВ,
Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой директор.

Советскэ Союзай коммунистнууд, бүхы ажалшад! КПСС-эй XXVII съездын шэнэ юумэ үүсхэһэн оршон байдалые батадхагты, хүгжөөгты!

[КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа]

ЭРШЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Улаан-Үдэ шадар 155 гектар газарта 2-дохи ТЭЦ-эй барилга эхилэнхэй. СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд соо оруулагдаһан бүхэсоюзна комсомолой габшагай энэ барилгада мүнөө 37 объект бодхоогдожо байнхай. Түсэбэй ёһоор, байгша оной туршада тэрэнэй 17-ноинь барилга дүүргэгдэхэ ёһотой юм. Жэшээлхэдэ, 200 хүнэй нэгэ доро һуужа эдеэ хоол бариха столово, 200 машинын байха автогараж, түмэр харгы, складай ажахы баригдажа, ашаглалтада тушаагдаха. Мүнөө гол корпусой һуури табигдажа байнхай. Эндэ дүршэл шадабаритай болоһон экскаваторщик Н. Суханов үндэр бүтээсэтэ ажалаараа олоной дундаһаа шалгарна.

Промышленна объектнүүдһээ гадна гэр байрын барилгада ехэ анхарал хандуулагдана. Байгша ондо 840 хүнэй хамтын байра, 60 квартиратай байрын гэр баригдажа, ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана. Мүн хабсаргагдамал 28 гэр байра баригдаха. Гэбэшье барилгашадай олоор дуталдаһанһаа, зарим объектнүүд бодхоогдоногүй. ТЭЦ-эй барилгын управлениин захиргаан кадрнуудые олошоруулха хэрэгтэ ниилээд ехэ анхарал хандуулна. Нэгэдэхи кварталай туршада эндэ 300 барилгашан ажаллажа байгаа. һаа, жэлэй эсэстэ тэдэнэй тоо 1600 хүрэхэ ёһотой юм.

Эндэ оролдосотой һайнаар ажалладаг коллективүүд олон. Тэдэнэй дундаһаа В. В. Евстефеевэй хүтэлбэрилдэг участогай, В. Летунай механизаторнуудай, В. Кузнецовой модошо дархашуулай, В. Дмитриевай ударидадаг хабсаргагшадай, Л. Бельскиин штукатур-шэрдэгшэдэй бригадын коллективүүд эршэтэ ажалаараа шалгарна. Үнгэрһэн жэлдэ Казахстанһаа ерэһэн Наталья, Фарид Ярмухемедовтэн суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Наталья геодезистээр, Фарид прорабаар ажаллана.

ТЭЦ-эй барилгын дүүрэхэдэ, эндэ хүдэлдэг хүн зон 100 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байратай болохо, хүүгэд һургуули, садяслида ябаха, кинотеатр болон һуудал байдалай, соёлой бусад объектнүүд баригдаха юм.

П. БУРМАКИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Н. ба Ф. Ярмухомедовтэн. 2. Бетоной холисо үйлэдбэрилдэг цех баригдана.

Авторай фото.

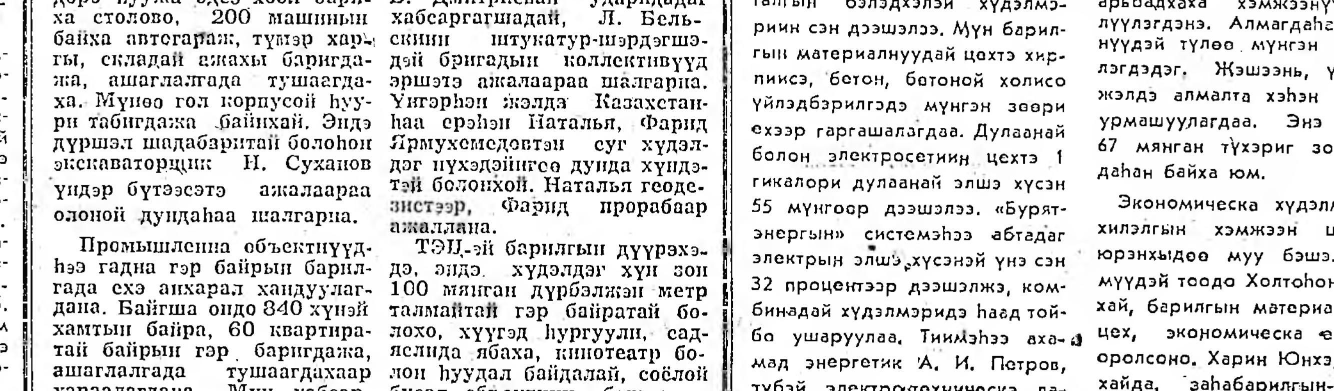

XII ТАБАН ЖЭЛ: хурдадхалгын зам…

ГОРНЯГУУД ШЭНЭ ГУРИМААР ХҮДЭЛНЭ

Байгша оной эхинһээ ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар ажаллажа байһан Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ нэгэ жэгдээр, оншо ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ гараа. Вольфрамай үнэтэ концентрат үйлэдбэрилхэ, мүн товарна продукци гаргаха, тэрэниие худалдаха даабаринууд хоёр һараар уридшалан бэелүүлэгдэһэн байха юм. Бүхыдөө үйлэдбэриин 15 участок, 80 бригада абаһан социалис уялгануудаа уридшалан дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Ажалай бүтээсэ 102,4 процентдэ хүргэгдөө.

Комбинадта ажахы эрхилэлгые һайжаруулха, экономико хүгжөөлгые нарижуулха хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдана. Тэдэнэй ашаар 1985 ондо 1 түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилгын гаргаша 98 мүнгэн хүрэтэр доошолуулагдаа. Харин энэ дүн урда жэлынь 1 түхэриг 32 мүнгэн байһан юм.

Үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин өөрынь үнэ сэн зарим цехүүдтэ бодотоор доошолоо. Энэ хэрэгтэ горнягуудай оруулһан хубита ехэ. Газар дороһоо нэгэ тонно руда малтажа абалгын өөрынь үнэ сэн 1 түхэриг 52 мүнгөөр, нэмэл аргаар — 74 мүнгөөр, Юнхэрэй фабрикада руда шанаржуулга 16 мүнгөөр хямдаруулагдаа. Мүн тиихэдэ барилгын материалнуудай цехтэ нэгэ кубометр модоной өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 40 мүнгөөр, хюреөдэмэл материалнууд 3 түхэриг 19 мүнгөөр, түмэр-бетон 1 түхэриг 37 мүнгөөр доошолбо. Эсэсэй эсэстэ комбинадай гол продукци болохо вольфрамай концентрат үйлэдбэрилгые хямдаруулхада, мүн хэмжээень дээшэлүүлхэдэ тэдэ ехээр нүлөөлөө бшуу.

Гэхэтэй хамта зарим цехүүд үйлэдбэрилһэн продукциингаа өөрынь үнэ сэн доошолуулжа шадаагүй. Юнхэрэй хоёрдохи фабрикада руда шанаржуулга хараалагдаһанһаа ехэ гаргашатай. Холтоһоной уурхайда шорой шохой урбуулан малталгын бэлэдхэлэй хүдэлмэриин сэн дээшэлээ. Мүн барилгын материалнуудай цехтэ хирпиисэ, бетон, бетоной холисо үйлэдбэрилгэдэ мүнгэн зөөри ехээр гаргашалагдаа. Дулаанай болон электросетиин цехтэ 1 гикалори дулаанай элшэ хүсэн 55 мүнгөөр дээшэлээ. «Бурятэнергын» системэһээ абтадаг электрын элшэ хүсэнэй үнэ сэн 32 процентээр дээшэлжэ, комбинадай хүдэлмэридэ һаад тойбо ушаруулаа. Тиимэһээ ахамад энергетик А. И. Петров, түбэй электротехническэ лабораториин начальник Ю. И. Грачёв гэгшэд электрын элшэ хүсэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гурим зохёохо, тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар хэмжээнүүдые хараалаад, бэелүүлжэ байнхай. Илангаяа мүнөө ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилһэн хаһада бүхы нөөсэнүүд үйлэдбэриин хүсые хүгжөөлгэдэ хандуулагдаха бологдоно.

1985 оной дүнгүүдээр комбинадай бүхы цехүүд үйлэдбэридөө, экономико хүгжөөлгэдөө муу бэшэ дүнгүүдые түйлаа. Жэшээлхэдэ, товарна продукциин өөрынь үнэ сэн 334 мянган түхэригөөр доошолуулагдаа.

Харин тиихэдэ жэл бүри үйлэдбэриһөө гадуур 80—100 мянган түхэригэй гаргаша хэгдэнэ. 1985 ондо тэрэ 78 мянган түхэригтэ хүрөө. Тусхайлбал, түмэр харгын Зэдын станцида вагонуудые сагһаа үлүү байлгаһанай түлөө 15 мянган түхэриг яла түлэгдэбэ. Үнгэтэ металлай хаядаһа болзортонь суглуулжа, зөөжэ абаашангүй— 11 мянган түхэриг, барилгын модо гамтайгаар болбосоруулангүй — 15 мянган түхэриг, шанаржуулгын фабрикын үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн уһа Зэдэ голдо оруулһанай түлөө 15 мянган түхэригэй яла комбинадта тохогдоо. Дурсагдагша дутуу дунданууды саг соонь усадхажа шадаагүй харюусалгата нюурнууд зэмэ амсаха зэргэтэй. Нэрлэбэл, комбинадай директорэй орлогшо П. Д. Климов, материально-техническэ хангалгын таһагай начальник Б. Д. Криволапов, барилгын материалнуудай цехэй начальник Ч. Б. Шагдуров, шанаржуулгын фабрикын начальник А. И. Сергеев гэгшэд мүн болоно.

Жэл бүри комбинадай цехүүдтэ нөөсэнүүдые алмаха, арьбадхаха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Алмагдаһан зүйлнүүдэй түлөө мүнгэн шан түлэгдэдэг. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ алмалта хэһэн 427 хүн урмашуулагдаа. Энэ хэрэгтэ 67 мянган түхэриг зорюулагдаһан байха юм.

Экономическа хүдэлмэри эрхилэлгын хэмжээн цехүүдтэ юрэнхыдөө муу бэшэ. Эрхимүүдэй тоодо Холтоһоной уурхай, барилгын материалнуудай цех, экономическа елбанууд оролсоно. Харин Юнхэрэй уурхайда, заһабарилгын-механическа заводто, дулаанай болон электрын элшэ хүсэнэй цехтэ, «Закаменский» совхоздо энэ хүдэлмэри аша багатайгаар ябуулагдана.

[illegible]

ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙ ЭРХЭ БАЙДАЛДА

КОЛХОЗУУДАЙ ТООСООТО БОЛОН ТООСООТО-ҺУНГАЛТЫН СУГЛААНУУДАЙ ДҮНГҮҮДҺЭЭ

Айхабтар ехэ удха шанартай, манай обществын бүхы хүгжэлтые эрид хурдадхаха зорилгонуудай табигдажа байһан үе сагта колхозуудай хамтын тоосооото, тоосооото-һунгалтын суглаанууд боложо үнгэрбэ.

Саашадань совет демократиие, тэрэ тоодо колхозуудай болон кооперативна бусад эмхинүүд ба нэгэдэлнүүдэй ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулха хэрэгые улам эдэбхижүүлхэ тухай партиин XXVII съездын баталан абаһан КПСС-эй Программын шэнэ найруулга соо онсо заагданхай.

Хэнэйшье мэдэһээр, колхозуудай тоосооото-һунгалтын суглаанууд дээрэ жэл соо хэгдэһэн бүхы хүдэлмэриин, үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд сорсологдожо, тэндэхи хамтын ажабайдалай бүхы шухала асуудалнууд хэлсэгдэдэг, саашанхи зорилгонууд тодорхойлогдодог гээшэ. Энэ талаар байгша ондо колхозуудта болоһон үнгэрһэн суглаанууд өөрын онсо удха шанартай байгаа. Эндэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй, мүн тэрэнэй түгэсхэхы жэлэй түсэбтэ даабаринуудай, социалис уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэһэн, илангаяа ямар дутагдалнуудай ушарһан, ямар нөөсэ, арга боломжонуудай хэрэглэгдээгүй байһан тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо.

Оронойнгоо Эдэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын түлөө тэмсэжэ, республикымнай колхозууд үнгэрһэн 1985 ондо үйлэдбэридөө муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлаа гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээлхэдэ, урда жэлэйхитэй сасуулхада колхозууд бүхыдөө 800,5 мянган центнерээр ехэ таряа, 516,6 мянган центнерээр ехэ малай тэжээл хуряажа абаһан байна. Үйлэдбэридөө шэнэ, түрүү онол арганууды нэбтэрүүлжэ, ажалай эмхидхэл болон урмашуулгын түлөөһэ нарижуулан һайжаруулһанай ашаар олонхи колхозууд хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгые зарим тэды хямдаруулжа шадаа. Тусхайлбал, ороохо тараанай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн урда жэлэйхиһээ 1,5 түхэригөөр хямдаруулагдаа. Мүн силос, сенаж, үбһэ бэлэдхэлгын гаргашашье зарим тэды хороогдоо, бэлэдхэгдэһэн бүхы тэжээлэй шанаршье һайн болгогдоо.

Тиигэжэ колхозууд хамтадань 17,7 миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулжа, тэрэнэйнгээ 8,9 миллион түхэригыень хубаагдадаггүй фондодо нөөсэлһэн байна.

Үбһэ тэжээлэй урда урдынхиһаа ехээр бэлэдхэгдэһэнэй ашаар малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, продукци абалгые дээшэлүүлхэ, малай гарзалалгые хороохо аргатай болоо.

Энээнтэй хамта олонхи колхозуудта машина, техникэ эзэн ёһоор хадагалагдажа, заһабарилагдажа, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдадаг болоо гэхээр. Нёдондо колхозуудта условно трактор бүхэнөөр жэл соо 1018 эталонно гектарай хэмжээнэй ажал хэгдээ гэхэ гү, али энэнь урдахи жэлэйхиһээ 100 гаран эталонно гектараар дээшэ байха юм.

Гэхэтэй хамта республикын колхозууд илангаяа мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй. Мяха, һү, нооһоной центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн бури ехэ болоо. Аяар зургаан колхоз, тэрэ тоодо Бэшүүрэй районой гурбан — «Рассвет», «Еланский», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд жэлэй дүнгөөр горитой гарзатай гараһан байна.

Эгээл тиимэһээ түйлагдаһан зарим тэды үрэ дүнгүүдые тэмдэглэхэ зуураа, түрүүшын ээлжээндэ эдэ бүхы дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тушаа колхозуудай тоосооото-һунгалтын суглаанууд дээрэ анхарал хандуулагдаа. Жэшээнь, Бэшүүрэй районой «Рассвет» колхозой гэшүүд ажахынгаа ехэ гарзатай гараһанайнь шалтагаан тухай хөөрэлдэхэдөө, нэн түрүүн хүршэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үрэ дүнгүүдтэй ажалаа жэшэжэ үзэбэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнтэй тон адли эрхэ байдалда байгаад, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз нёдондо 894 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа ха юм. «Рассвет» колхоздо имагтал тоололгын-экономическа хүдэлмэриин хангалтагүй муугаар табигдаһан, алмалта, арьбалалтын тэмсэлэй һула байһан дээрэһээ иимэ байдал тохёолдоно гэжэ гэшүүдынь заагаа.

Олонхи суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд, элидхэлшэдшье бии байһан дутуу дунданууд тухай сэхэ рууень, нюур сахилтагүй хэлэһэн, шанга шүүмжэлэл хэһэн байна. Илангаяа ажалай журам шангадхаха, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ, хүнүүдэй ажаһуудалай, соёлой болон социальна бусад асуудалнуудые һайнаар шиидхэхэ тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо. Мүн колхозуудта адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула үүлтэрыень һайжаруулха болон селекционно хүдэлмэриие эрид хубилгаха тухай олохон хүн онсолон тэмдэглээ. Жэшээлхэдэ, Ахын районой «Улаан Аха» колхозой түрүү хонишон В. М. Ошоров үгэ хэлэхэдээ, агрономуудай хангалтагүй муугаар хүдэлһэн дээрэһээнь сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ, газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэнэгүй гэжэ шүүмжэлээ. Тэрэшэлэн ёһотой ашаг шэмэ ехээр үгэхэ һайн үүлтэрэй, тобир сула мал шэлэжэ үсхэбэрилхэ хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулха саг ерээ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Хяагтын районой «Дружба» колхозой гахайн фермые даагша Л. Д. Бакланов мяха үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхын, гаргаша багатай продукци абахын тула гахайнуудые шахаха технологиие нарижуулха, тэдэндэ гансахан таряа бэшэ, харин корнеплодуудые, витаминтай ногооной гурил ехээр эдюулдэг болохо хэрэгтэй гэжэ дурадхаа. Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо болоһон тоосооото суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн В. В. Просвиренникова һү һаалиин фермэдэ ажалай журам һула, технологическа журам хазагайруулагдана гэжэ шүүмжэлээ. Энэл районой «Победа» колхоздо үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ ажалай журам тухай асуудал тон хурсаар табигдаа. Жэшээнь, колхоздо гэшүүнээр ороха гэжэ мэдүүлгэ бариһан 13 хүнэй дүрбэндэнь арсалта үгтөө. Үшөө хоёр гэшүүд ажалай журам ходо эбдэһэнэйнгээ түлөө колхозһоо гаргагдаа. Архидалгые огтолон усадхахын тула тосхоной магазинда архи наймаалгые үгы болгохо дурадхал гэшүүд суглаан дээрэ оруулаа. Харин зарим заһаргүй архиншадые эмшэлгэ-ажалай профилакторидо ябуулха шиидхэбэри абтаа.

Бии байһан дутуу дундануудые тэмдэглэхэ зуураа, олохон хүнүүд ажалай эмхидхэлые, хүдэлмэриин эрхэ байдалые һайжаруулха, үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ тухай тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. Хяагтын районой «Дружба» колхозой хонишон Н. Б. Гылыкпылов үгэ хэлэхэдээ, ажахын бүхы һалбаринуудта тусхай чек хэрэглэжэ тоосохо, харилсаха гурим тогтоое, үлүү ехэ гаргаша хэдэг, хамтын зооридэ һалан хойрогоор хандадаг зониие мүнгэнэй талаар хэһээхэ, урилтэ хороолто хэдэг ябадалда хатуу шанга хаалта табиха гэжэ дурадхаа. Хүнүүдэй харюусалга, эдэбхи үүсхэлыень дээшэлүүлхын тула бригада, фермэнүүдтэ хамтын подряд нэбтэрүүлхэ, ажалай түлөөһые абтаһан продукциин зэргээр үгэдэг болохо гэжэ Тарбагатайн районой «Авангард» колхозой механизатор В. И. Песков дурадхаа. «Таряалан дээрэ ёһотойн һайн утэгжүүлгэ гаргахын орондо, тэндээ нэгшээгүй шэнэ шэбхэ зөөнэбди. Үнгэрхэдөө тэрээнтээ хамта элдэб модо, шулуу ашаад, таряалан дээрэ хаяжа, газараа бузарланабди. Ургасын түлөө хүн бүхэнэй булта адли һаналаа табидаггүй дээрэһээнь иимэ юумэн болоно» — гэбэ.

Үбһэ тэжээлэй муу шанартайгаар бэлэдхэгдэһэн, тэрэнэй технологиин сахигдадаггүй дээрэһээ мал ажалда бага бэшэ хохидол ушаруулагдана. Малай үүлтэрые һайжаруулха, селекционно хүдэлмэриие зүбөөр табиха талаар зоотехнигүүд мэргэжэлтэд үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Харууһа, тэжээлэй муугаар эмхидхэгдэһэнһээ боложо, мал олоороо гарзална, олон миллион түхэригэй хохидол ушаруулагдана. Энээн тухай колхозуудай суглаанууд дээрэ шанга шүүмжэлэл хэгдээ.

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ, саашадаашье хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдалые улам һайжаруулха, соёл болбосоролыень дээшэлүүлхэ, социальна удха шанартай шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ тухай КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо гол анхарал хандуулагданхай. Тиимэһээ колхозуудай түбүүдтэ, бусад тосхон һууринуудта гэр байрануудые, соёлой байшангуудые, спортивна комплекснуудые, һургуули, хүүгэдэй сад-ясли гэхэ мэтые олоор бариха тухай асуудал тоосооото суглаанууд дээрэ табигдаа.

Үйлэдбэриин бүхы шатануудта эрид ехэ хубилалта хэхын тула жиирэй колхозниһоо эхилээд, мэргэжэлтэ, хүтэлбэрилэгшэ хүрэтэрөө ажалаа һайн [illegible]

[БУ]РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

[...] медицинскэ хүдэлмэ- [...] профсоюзай об- [...]гшэ В. П. Балда- [...] Үдын түргэн ту- [...] больницын врач- [...] Буряадай АССР-эй Советэй депутат [...], комиссиин ту- [...] П. Альцман болон

[...] ной ушар шалтагаание тайлбарилжа шадабагүй.

Буряадай АССР-тэ шэнэ сортнуудые нэбтэрүүлдэг инспекциин начальник Б.-Н. С. Раднаев, республикын Агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Разгус, Верховно Советэй депу- [...]

[...] дүй дүршэл мал ажалда мүн лэ муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Тэрэшэлэн ажахын тоосоон, бригадна подряд гэхэ мэтэ түрүү онол арганууд хэрэглэгдэнэгүй.

Комиссиин заседани дээрэ бусадшье гэритой дутагдалнууд тухай хэлэгдээ.

[...] элидхэбэ. Энэ талаар район дотор зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдана гээд комисси тэмдэглэбэ. Мүнөө дээрээ соёлой-спортивна 6 комплекс бии болгогдонхой. Спортивна залтай, буудалгын тиртэй, санын баазатай, секционно хүдэлмэри ябуулха нэмэлтэ байрануудтай [...]

Тэрэшэлэн комиссиин тус заседани дээрэ соёлой-спортивна комплекснуудые байгуулха талаар Зэдын, Прибайкалиин районуудай нютагай Советүүдэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал хаража үзэгдэбэ.

С. ДОРЖИЕВ.

АРАДАЙ ХИНАЛТАДАЙ СЕМИНАР

[...] АССР-эй арадай хиналтын [...] болон районой комитедүүдэй [...] болон инспекторнуудэй [...] үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ болобо. [...] дээрэ Буряадай АССР-эй [...] Советэй Түрүүлэгшэ [...] «КПСС-эй XXVII съездын [...] республикын социально-эко- [...] хүгжэлтые хурдадхаха та- [...] арадай хиналтын органуудай зо- [...] тухай элидхэл хээ.

Удаань «Арадай хиналтын комитедүүдэй бүлэгүүд болон постнуудай тоосоото-һунгалтын суглаануудые предприятинууд, колхозууд, совхозууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудта үнгэргэхэ талаар арадай хиналтын комитедүүдэй зорилгонууд тухай» элидхэл республикын Арадай хиналтын комитедэй эмхидхэлэй таһагые даагша **А. А. Мурашев** хэбэ.

Тэрэшэлэн арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай тоосоон ба һунгалтые үнгэргэлгэдэ ямараар бэлдэжэ байһан тухай Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Толмаченко сугларгашадта хөөрэжэ үгэбэ.

Республикын Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо А. Х. Насыров «КПСС-эй XXVII съезд хиналтын ашаг үрые дээшэлүүлгэ тухай» элидхэл хээ.

АХАЛАГША БАГША

Хори гаран жэлэй туршада Светлана Лаврентьевна Савиновагай ажалайнь үдэр хонхын жэнгирээнһээ, һурагшадай урихан энеэбхилэлһээ эхилдэг юм. Светлана Лаврентьевнагай хэшээлнүүд методическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг. Гадна тэрэ классуудые эрхимээр хүтэлбэрилдэг багшанарай нэгэн байха. Һурагшадай ажабайдалые һонирхолтой болгохын тула тэрэ

элдэб хэмжээ ябуулгануудые ходо эмхидхэдэг гээшэ. Энэ багша гансашье һургуулингаа ажал хээд ябадаггүй, партийна организациин секретариин орлогшын үүргые жэншэдгүй дүүргэдэг. Тэрээнһээ гадна ажалша коллективүүдтэ ошожо, элдэб һонирхолтой темэнүүдээр лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, мүн дүршэлтэй пропагандист юм.

Ахалагша багша Светлана Лаврентьевна һургуулидаа хүдэлхөөр ерэһэн залуу мэргэжэлтэдтэ тон анхаралтайгаар хандадаг, тэдэнэртэй дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг байна. Юрэнхыдөө хүн бүхэндэ һайхан сэдьхэлһээ туһалхые оролдодог хадань коллективтэнь Светлана Лаврентьевнае хүндэлдэг. Светлана Лаврентьевна Савинова районой Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаа һэн. Энэ ушар хадаа тэрэнэй бүхы һурагшадта, түрэлхидтэ, багшые үнэн сэдьхэлһээ хүндэлдэг нютагай бүхы зондо ехэ баяр түхөөгоо гэжэ тэмдэглэлтэй.

Э. БУДАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Л. Савинова.

[Аш]аг үрэтэй ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө

[СО]ЁЛОЙ ОРДОНДО ХОН-ЖЭН

[...] Журналистнуудай болон Архи[дал]гагүй байдалай түлөө тэм[сэхэ] [...] һайн дура- [...] соносхоһон «Ашаг [үрэтэй аж]алай, элүүр энхэ [байдалай] түлөө» гэһэн уряа [...] республикымнай нютаг [...] архидалгагүй байда- [...] шухала хэмжээ [...] үнгэргэгдэнэ, хирэ [...] ниитын түлөө- [...] хабаадалгатайгаар [...] эмхидхэгдэнэ.

[...] субботын үдэр [...] Шалгалтада [...] байдалай түлөө [...] бүлгэмэй Улаан-Үдэ [...] правлениин ха- [...] секретарь О. Г. [...] арадай депутадуу- [...] Советэй гүй- [...] соёлой таһагые дааг- [...] Степанов, физкуль- [...] талаар комите- [...] А. С. Зангеев, [...] болон радиогой ко- [...] республикын газетэ- [...] хүдэлмэрилэгшэд хабаа- [...] Шалгалтада ха- [...] гол түлэб ажалша- [...] сагаа аша үрэтэй- [...] талаар хотын [...] спортын залнууд, [...] хүтэлбэ- [...] ямар хэмжээ [...] үнгэргэнэб, [...] гэһэн асуудалаар [...] байна.

[...] хотын промыш- [...] предприятинууд, эмхи [...] һуралсалай газар- [...] бүлгэмүүд, клу- [...] өөрын һайн [...]

[...] клуб. Үглөөнэй [...] хүн зон үсөөн. [...] зал соо хэдэн үхи- [...] шагнажа һууна. [...] амаралтын үдэр- [...] ямар хэмжээ [...] үнгэргэгдэхөөр һо- [...] Апрель һарада [...] хүдэлмэриин ту- [...] ханада үлгэг- [...] «Главбурятст- [...] организациин [...] К. Самковой гар [...] баталагданхай.

[...] түсэб соонь [...] амаралтын үдэрнүүд- [...] үнгэргэгдэхэ элдэб [...] бии. Зүгөөр [...] тэдэнэрэй гэр бү- [...] үсөөнөөр [...] байба.

[...] хэмжээ ябуул- [...] хүдэлмэришэд юундэ [...] хабаадана гээшэб? — [...] тус клу- [...] А. Г. Редикаль- [...]:

[...] барилгашад ондо [...] байрладаг [...] эдэнэрые суг- [...] байдаг. Энээн- [...] хүдэлмэришэд клу- [...] хэмжээ ябуул- [...] хабаададаггүй юм. [...] дунда шэнэ [...] нэбтэрүүлхэ, ар- [...] тэмсэхэ талаар [...] эмхидхэгдэ- [...]

[...] асуудалаар тус- [...] зохёохо һанаан [...] юун хэгдээб [...] хүшэр. «Глав- [...] хүтэлбэрилэгшэд, [...] профком, комсомо- [...] бидэндэ ямар- [...] үзүүлнэгүй.

[...] асуудалаар гэхэ- [...] хамтын бай- [...] «Архидалгагүй бай- [...] түлөө», «Элүүр энхэ [...] гэһэн лектори эмхид- [...] Эдэ лекторинууд [...] удаа үнгэргэгдэ- [...] энэ хүдэлмэрээ [...] болгохобди.

[...] үйлсэдэхи эхэ- [...] хамтын байрада оро- [...] сэбэр. Байрынь [...] уужам, һаруул.

Хамтын байрада байгшад сүлөөтэй сагтаа улаан буландаа сугларжа, телевизор харадаг, теннис наададаг, «Труд» бүлгэмдэ эмхидхэгдэһэн ритмическэ гимнастикада долоон хоногтоо хоёр удаа ябадаг. Гадна 25-дахи, 45-дахи дунда һургуулиин спортын залда волейболоор үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хэдэн удаа хабаадалсаһан байна. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууды тус байрын хүмүүжүүлэгшэ С. С. Гомбоцыренова, хамтын байрын советэй гэшүүд Валентина Сергеева, Оля Перевалова болон бусад эмхидхэдэг. Зүгөөр суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ барилгашадай клубта үнгэргэгдэдэг хэмжээ ябуулгада эдэнэр огто хабаададаггүй.

— Юундэ клубтаа ошодоггүйбта?

— Клубта залуушуул олон, бидэнэртэ тэндэ һонигүй. Сүлөө сагта коллективээрээ кино, театрта ябадагбди, — гэжэ эдэнэр харюусаа һэн.

Хотын районуудай барилгануудай хүдэлмэришэдые нэгэ доро суглуулхань нээрээшье гайтай. Барилгашад Октябрьска районой Солнечно үйлсэдэхи 3—4—5-дахи, 41-дэхи кварталай, лесозавод, Силикатна тосхондохи хамтын байрануудта байрладаг юм. Гэбэшье клубта һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудай үнгэргэгдэдэгһаа, хүдэлмэришэд, барилгашад хэмжээ ябуулгануудта олоороо хабаадаха һэн.

— 41-дэхи кварталда манай хүдэлмэришэдэй үхибүүдэй «Лада» клуб хүдэлдэг. Элдэб наада зугаада хотын районуудһаа үхибүүдые суглуулха транспортгүй дээрэһээ ехэ бэрхэшээлнүүдтэй дайралданабди, — гэжэ хүүгэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг клубай методист Г. В. Шадрина гомдоно.

Эдэ бүгэдэнһөө тобшолол хэхэдэ, барилгашадай болон үхибүүдэй, илангаяа хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй дунда хүмүүжүүлгын ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй, эмхидхэгдэнэгүй. Энээндэ «Главбурятстройн» хүтэлбэрилэгшэд һанаагаа табижа, ажалша коллективэйнгээ сүлөө сагые ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитаа оруулха ёһотой.

«Труд» бүлгэмэй спортын ордондо хүдэлмэришэдэй коллективүүдэй сүлөө сагаа хайшан гээд үнгэргэдэгөөр һонирхобобди. Спортын энэ ордондо үдэрэй туршада заримдаа 600—700 хүн сугларжа, спортын энэ тэрэ зүйлнүүдээр бэеэ һоридог, мүрысөөндэ хабаададаг. Приборбүтээлгын, шэлэй, «Электромашина» заводуудай хүдэлмэришэд, хоёрдохи педучилищиин, спортын һургуулинуудай һурагшад болон бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд «Труд» бүлгэмдэ олоороо ябажа, спортын нюусануудтай танилсадаг, мэргэжэл шадабариа дээшэлүүлдэг болонхой. Эндэнь барилдаанай, боксын, урилдаанай секцинүүд үдэр бүри хүдэлнэ. Секцинүүд спортдо дуратайшуулые шухала хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь хангадаг, тренернүүд хэшээл үнгэргэжэ, зүбшэл, заабари үгэжэ байдаг.

— Ритмическэ гимнастика, бэеын элүүрэй бүлэгтэ ябагшадай тоо һүүлэй үедэ олошороо. Ордоной методическа кабинедэй хүдэлмэрилэгшэд эдэнэртэй тусхай хэшээлнүүдые үнгэргэжэ байдаг юм, — гэжэ тус ордоной директор Н. Ф. Балдаев хөөрэнэ.

Ленинэй ордено мяха-консервын комбинадай соёлой ордондо болон спортын зал соо хэншье үгы, хон-жэн байба. Соёлой ордоной директор, С. С. Амбаевтай золгоолдожо, хөөрэлдэхэдэ:

— Һаянайл соёлой-спортивна комплекс байгуулжа эхилээбди. Комплексын хүдэлмэри шалгажа, ударидажа байха совет байгуулагдаа. Энэ комплексдо манай харьяата предприяти, һуралсалай газарнууд, организацинууд, оруулагдаа. Механо-технологическа техникумэй уран һайханай бүлгэм һаяар түрүүшынгээ концерт табихаар хараална,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Соёлой ордондо суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ ямаршье хэмжээ ябуулга эмхидхэгдэдэггүй байба. Субботын үдэр комбинадай спортын зал соо «Үндэрые харайгшадай үдэр» болохо гэжэ соносхогдоһон байба. Спортын залые даагша В. А. Воротников залаа суургадаад, үглөөнһөө үгы болошоһон байгаа һэн. Комбинадай партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд соёлойнгоо ордоной хүдэлмэрээр һонирхоногүй гэжэ элирбэ.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай — республикын предприятинуудай дунда коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ бусадһаа түрүүлэн хүртэһэн предприятиин хүдэлмэришэд сүлөө сагаа одооошье һонирхолтойгоор үнгэргэдэг ёһотой гэжэ һанагдаа бэлэй. Харин соёлой ордон хүрэжэ ерэн гэһээ, тэндэ баһал хэншье үгы, хон-жэн байба.

— Үглөөнэй 10 часһаа дайнай ветерануудта орден, медальнуудые барюулалгын- баяр ёһолол үнгэргэгдөөд байна. Удэшэндөө залуушуулай зугаа наадан үнгэргэгдэхэ. Һайрхажа хөөрэмөөр юумэн даб дээрээ үгыл ха. Үглөөдэр «Челночок» гэжэ пионернүүдэй лагерьта «Бэеын элүүрэй үдэр» үнгэргэгдэхөөр хараалагдана,— гэжэ тус ордоной директорэй уялга дүүргэгшэ С. И. Давыденко хөөрэнэ.

Комбинадай «Ромашка» нэрэтэй хамтын байрын басагад сүлөө сагаа өөһэд өөһэдынгөө дураар үнгэргэдэг. Эдэнэр юрын үдэрнүүдтэ байрынгаа дэргэдэхи кафе соо элдэб янзын наада зугаа, хурим түрэ үнгэргэдэг, хэн нэгэнэйнгээ түрэһэн үдэрые тэмдэглэдэг. Харин суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ энэ кафе хүдэлдэггүй байна.

— Юрын үдэрнүүдтэ хамтымнай байрада яһала һайшаалтай хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэнэ. Мүн хүдэлмэри дээрээшье эмхидхэгдэдэг олон тоото хэмжээ ябуулгада хабаадалсадагбди. Манай комбинадһаа хорёод хүдэлмэришэд «Труд» бүлгэмдэ эмхидхэгдэһэн ритмическэ гимнастикада ябажа эхилэнхэй. Зүгөөр суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ байрадаа һуухадамнай, уйдхартай болодог,— гэжэ Лариса Бутылова Таня Шалонова хоёр гомдоно.

Дээрэ дурсагдаһан предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай сүлөө сагаа аятай зохидоор үнгэргэхэ хэрэгтэ үзэгдэһэн дутуу дундануудые ойрын үдэрнүүдтэ усадхажа, гуримтай болгохые оролдохо, эмхидхэхы эдэбхиеэ дээшэлүүлхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

АМТАТАЙ ЭДЕЭГЭЭР УГТАНА

Тооро нютагай хүн зон шэнэ столовотой боложо баясаба. Эндэ ороходо аятай: һаруул, уужам, дулаан. Уран һайханаар угалзатуулан шэмэглэгдэнхэй хаяа, үһээнь эдеэ хоол барихаяа ороһон хүнүүдые хужарлуулан баясуулна.

Столовын тогоошод олон янзын амтатай эдеэ хоолоор нютагайнгаа ажалшадые, аянда ябагшадые хүндэлнэ. Түнхэн нютагай «Аршаан» курортдо ороной зүг бүриһөө амархаяа ошожо ябагшад зуурандаа энэ столоводо эдеэлнэ.

Тэрэшэлэн тус нютагта баригдажа эхилһэн эд бараанай томо магазин һаядаа нээгдэхээр хүлеэгдэнэ. Энэ хадаа КПСС-эй XXVII съезд дээрэ батлан абтаһан социально-соёлой ба ажаһуудалай хэрэглэмжын барилганууды саг соонь бариха, эрилтэнүүдтэй таараалдана.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЭНҮҮДТЭ ХАРЮУСАН...

Партиин XXVII съездын хүсэтэ түлхисэ үгэһэн шэнэдхэн хубилгалгын үе саг совет хүн бүхэндэ айхабтар шанга эрилтэнүүдые табижа байна. Тэрэ тоодо общественные оюун ухаан бодолой үнэтэ шухаг зүйлнүүдээр баяжуулха уялгатай литература болон искусствын ажал ябуулагшадта мүн лэ иимэ эрилтэ табигдадаг юм. Арадта шухала хэрэгтэй, Эсэгэ ороной соёлой баялигуудые арьбадхаһан бэлиг түгэлдэр, онсо өөрсэ зохёолнуудаар тэдэнэй хүдэлмэриин гол үрэ дүнгэй хэмжэгдэдэг байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тэдэнэй эрхимүүдынь шагналнуудаар тэмдэглэгдэдэг.

Үндэр дээдын шагналнуудта дэбжүүлэгдэһэн зохёолнуудта эрилтээ дээшэлүүлхэ тухай олониитын дурадхалда анхаралаа хандуулха шухала гэжэ съездэ хэгдэһэн Политическэ элидхэл соо заагдаа һэн. Энээниие хараада абажа, Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет оронойманай эгээл үндэр дээдын шагналда зууршалагдаһан искусствын бүхы зохёолнуудые али бүхы талаһаань дэлгэрэнгыгээр, шүүмжэлхы ёһоор зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Үргэн олониитын һанамжа дурадхалнууд анхаралда абтаба. Ушарынь гэхэдэ, бүтэмжэтэй һайн ажаглалта, дурадхалнуудтай олон зуугаад бэшэг ажалшадһаа ороо һэн. Зүбшэн хэлсэлгын һүүлээр нюуса дуугаа үгэлгөөр 7 кандидатура нэгэн дуугаар шэлэгдэн абтажа, КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолоор шан олгогдоһон байгаа.

Ленинскэ шангуудта хүртэһэн зохёолнууд уран һайханай талаараа удха түгэлдэр, олониитэдэ үргэнөөр һайшаагдаһан байхаһаа гадна, коммунис соёл болбосоролые бүрилдүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулдаг, совет искусствын дэлхэй дээрэхи удха шанарые бэхижүүлдэг гээшэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ хүн зоной ухаан бодолые тэхэрюулэн бусааһан Белоруссиин гайхамшагта уран зохёолшо В. Быковэй «Знак беды» гэжэ туужа Ленинскэ шанда хүртэбэ. Прозын зохёохы ажал ябуулга энэ темэдэ сүм зорюулагданхай юм гэхэдэ алдуу болохогүй. Арадай абари зан болон ёһо заншалые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, автор хүнэй эрэлхэг зориг, шэн габьяа тухай, нэрэ хүндэ тухай, һэшхэл тухай зохёол байгуулһан байгаа. Һэшхэлээрээ хүтэлбэрилэгдэһэн хүн амиа наһаяашье хайрлангүй баатаршалга гаргадаг гээшэ. Уран зохёолшо мүнөө үе сагһаа үнгэрһэн жэлнүүдэй гүн руу нэбтэрэн орожо, гашуудалта үе сагай үршөөгтэ байдалые, үйлэ хэрэгүүдые бодото тодорхойгоор харуулхадаа, хүндэ этигэл найдал түрүүлнэ.

Мүнөө үе сагай эгээл орёо хурса асуудалнуудта дары түргөөр харюусадаг жанр болохо уран һайханай публицистикын зохёолнуудай түлөө шан И. Васильевта «Допуск на инициативу» гэжэ номой, «Хвала дому своему», «Возвращение к земле», «Письма из деревни» гэжэ очеркнуудай түлөө олгогдобо. Олон жэлэй хугасаа соо уран зохёолшо Россин Хара бэшэ хүрьһэтэ нютагай хүдөөгэй ажалшадай ажал хэрэгүүдые, ажаһуудалые нарин нягтаар шэнжэлжэ байнхай. Тэрэнэй экономическа, социально-сэдьхэл бодолой асуудалнууд тухай хөөрэхэдөө, ажабайдалда эрэлхэгээр нэбтэрэн орожо, үе сагтай зэргэ дабшахые оролдодог хүн юм. Халуун зүрхэ сэдьхэлэй ольһоор, хурса гүүрһаар бэшэгдэһэн тэрэнэй зохёолнууд эрхэтэн ёһоной гүнзэгы мэдэрэлтэй байһаараа шалгардаг. Тэрэнэй зохёолнууд мүнөө партиин бэелүүлжэ байһан хубилалтануудай үнэн зүбые тобойм хурсаар харуулжа, ниитын ухаан бодолые бүрилдүүлдэг байна.

Сценарист С. Жгенти, режиссер Р. Чхеидзе, оператор Л. Ахвледиани гэгшэдэй зохёон буулгаһан «Твой сын, Земля» гэһэн фильмын гол геройн образ уран һайханай ёһотойл нээлтэ болоо. Т. Чхеидзиин гүйсэдхэһэн партиин райкомой секретарь Георгий Торели хадаа коммунист, партийна хүтэлбэрилэгшэ, эдэбхитэй ажал ябуулга хэдэг, арюун һайхан һэшхэлтэй хүн болоно. Мүнөө үндэр дээдын хайра шагналда хүртэһэн фильм газарта, тэрээн дээрэ ажаһуудаг хүнүүдтэ гүнзэгы халуун дурлалаар нэбтэрэнхэй. Тус фильмын экран дээрэ харуулагдажа эхилһээр хэдэн жэлэй үнгэрөөшье һаань, тэрээгээр һонирхол бууранагүй. Ушарынь гэхэдэ, удха шанарайнгаа талаар тэрэ манай общество дотор боложо байһан хубилалтануудта дүтэ, таарамжатай байхаһаа гадна, имагтал этигэл найдалай, хүндэлэлгын үндэһэ һуури дээрэ холбоо барисаа тогтоолгые батадхана, үбэршэлхэ, мүн худал хуурмаг ябадалые эрид шангаар элишэлэн харуулна. Фильмын удха гүнзэгы, уран һайханаар табигданхай байна.

Оркестртэй хамта гобой дээрэ наадагдаха «Песни горных и луговых мари» гэжэ концерт хадаа СССР-эй арадай артист А. Эшпайн һүүлэй үедэ бүтээһэн зохёолнууд совет хүгжэмэй элитэ ехэ туйлалтануудай нэгэниинь болоно. Композиторай зохёохы ажал ябуулгын эрхим һайн шэнжэнүүд — энэрхы дулаан, гүн гүнзэгы сэдьхэл, гэхэтэй хамта мүнөө үе сагай һүлдэ шэнжэ энэ зохёол соонь гүнзэгыгөөр харуулагдаһан байха юм. Тэрэнэй дуунуудтал, симфонинуудтал, кинофильмнүүдтэ, шог ёгто зүжэгүүдтэ, баледүүдтэ зохёогдоһон хүгжэмдэл адли, эдэ зохёолнуудынь манай орон дотор, мүн хилын саанашье үргэнөөр һайшаагдана.

Совет хореографическа һургуулиин эрхим һайн шэнжэ шанарые нэбтэрүүлэн бэелүүлһэн СССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай хатаршан — СССР-эй арадай артистка Н. Бессмертновагай бэлиг шадабари буурашагүй юм. Тэрэ уршагта, уян нугархай Жизелеэрээ баледтэ дуратайшуулай зүрхэ сэдьхэлыень эзэлэнхэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэнэй зохёохы ажал ябуулга элдэб янзын шэнжэ шанараар баяжуулагдаба. Энэнь «Иван Грозныдо». Анастасиин, романтическа ба эхэнэрэй һайхан сэдьхэлэй гэршэ жэшээ болоһон Джульеттын, Д. Шостаковичой «Золотой век» гэжэ баледтэ совет басаган Ритын образуудта тобойсо харуулагдаһан байгаа. Тэрэнэй образоор Бессмертнова нэрэ хүндэтэй, зол жаргалтай ябаха эрхые баталха арга шадабаритай манай үе сагай геройнүүдэй шэнжые байгуулба. Энэ рольдо балеринын үндэр мэргэжэл шадабари, хүгжэмэй удхые гүнзэгыгөөр ойлгодог, уян нугархай хатар нааданай хэлээр сэдьхэл доторойнь шэнжые харуулжа шададаг байһанаа гэршэлээ.

Зохёохы ажал ябуулгын хэдэн арбан жэлэй туршада Ленинградай М. Горькиин нэрэмжэтэ академическэ Ехэ драмын театртай нягта холбоотой байһан СССР-эй арадай артист Е. Лебедевтэ Ленинскэ шан олгогдобо. Энэ сцена дээрэ актерой байгуулһан олохон образууд совет болон дэлхэйн театральна искусствын баялигта оруулагданхай. Эдэмнай «Истории лошади» гэжэ зүжэгһөө Холстомерэй, «Перечитывая заново...» гэжэ зүжэгһөө Иван Шадринай, «На всякого мудреца довольно простоты» гэжэ шог ёгто зүжэгһөө Крутицкиин образууд болоно. Е. Лебедевэй оюун бэлиг шадабари гүнзэгы удхатай зүжэгүүдэй рольнуудые тобойм хурсаар наадаха арга олгодог юм.

Фашис хархис эзэгээдүүдэй үнэһэн тоброг болгогдошоһон архитектурно-уран һайханай памятнигуудые һэргээхэ гэһэн һайн һайхан хэрэгтэ бэеэ зорюулһан Ленинградай бүлэг реставраторнуудай зохёохы болон граждан ехэ баатаршалга гаргаһан байна. Совет мастернууд ой ухаанда орошогүй юумэ бэелүүлжэ түүхэтэ памятнигуудые һэргээһэн байгаа. Тиигэжэ мүнөө олон миллион хүн зон Нева мүрэнэй эрье дээрэхи үзэсхэлэн һайхан хотые бүһэлжэ байдаг үнэтэ шухаг һубһаханууд мэтэ ордонууд болон сэсэрлигүүдтэй танилсаха аргатай болохо юм. Архитектор А. Кедринский, уран зураашад-реставраторнууд Я. Казаков, А. Кочуев, Н. Оде, алта шарагша П. Ушаков болон искусство шэнжэлэгшэ А. Кучумовай шэн габьяата ажал үндэр шагналда хүртэхэ ёһоороол хүртөө.

Шэнэ лауреадуудай зохёол бүтээлнүүд совет литература болон искусствын зохёохы хүсэнэй баялиг тухай, үе сагай эрилтэнүүдтэ хүрэмэ зохёолнуудаараа харюусаха гэһэн уран бэлигтэнэй эдэбхитэй, үрэ түгэс хүсэл эрмэлзэлтэй байһан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ.

Г. МАРКОВ,
СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедэй түрүүлэгшэ.
(ТАСС).

Апрелиин 24—Залуушуулай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ТҮЛӨӨ

1957 онһоо хойшо тэмдэглэгдэдэг Залуушуулай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр болбол эб найрамдалай болон уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулхын ба хуряахын түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ залуу үетэнэй эб эмхитэй ябуулгын һүлдэ тэмдэг болодог юм. СССР-эй Залуушуулай эмхинүүдэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Николай Мухин** ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, энээн тухай хэлэбэ.

Бүхы оронуудта, газар дэлхэйн бүхы түбинүүдтэ дайшалхы нэгэдэлэй, мүн амгалан тайбан ерээдүйн, демократиин ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ аха дүү ёһоной һаналаа нэгэдэлгын үдэрые тэмдэглэжэ байна. Монополинуудай дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн, фашизмда болон дай жүрөөдэлгэдэ, үндэһэ яһанай илгаа газаашалгада ба апартеидтэ эсэргүүсэн тэмсэхээр шиидэнхэй байһанаа хүбүүд, басагад митингчүүд болон жагсаалнууд дээрэ, уулзалганууд ба концертнүүдтэ дахин дахин батадхана, гэжэ Н. Мухин хэлэнэ.

Бүхы оронуудай залуушуул үгээ ойлголсохые, ханилан нүхэсэхые эрмэлзэдэг, энэнь хүн түрэлтэнэй ерээдүйн амгалан тайбан хүгжэлтые лаб хангаха гэжэ тоолодог. «Хабаадалга, хүгжэлтэ, эб найрамдал» гэһэн Залуушуулай үнгэрөөшэ уласхоорондын жэлэй уряань мүнөөнэй обществодо түби дэлхэйн залуушуулай эзэлдэг һуури тухай гэршэлнэ. Хүбүүд, басагадай үмэнэ табигдаһан нэгэшье асуудал хүн түрэлтэнэй бүхэдэлхэйн шэнжэтэй асуудалнуудһаа, нэн түрүүн газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха асуудалһаа таһарангяар шиидхэгдэхэгүй байна. Харилсаа холбооной, аха дүү ёһоной туһаламжын ба тэмсэлэй талаар дүй дүршэл манда бии. Москвада үнгэргэгдэһэн Залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн XII фестиваль тэрэнэй үнэншэмэ жэшээ болоно. Тэрэ Залуушуулай жэлэй эгээл ехэ үйлэ хэрэг боложо, тэрэнэй уг зорилгонуудые бэелүүлгэдэ тодорхой хубита хэһэн байна.

Эб найрамдалай жэл гэжэ ООН-ой тунхаглаһан 1986 он түби дэлхэй дээгүүр оршон мандана,— гэжэ СССР-эй КМО-гой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо саашань хэлэнэ. Бата эб найрамдал зүндөө ерэхэгүй, тэрэнэй түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэнүүдтэ Советүүдэй ороной залуушуул дабшана. Эб найрамдалта үүсхэлнүүдые, КПСС-эй XXVII съездын батлан абаһан документнүүд соо толилон харуулагдаһан партиин гадаадын болон дотоодын политикые, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулха, түби дэлхэй дээрэ хүн зониие олоорнь хюдаха буу зэбсэгүүдые усадхаха талаар шэглүүлэгдэһэн шэнэ совет үүсхэлнүүдые залуушуул халуунаар һайшаан дэмжэнэ. Амгалан тайбан байдал гээшэ зохёохы ёһоор хүдэлхэ, үсэд нэтэрүүгээр һураха, асуудалнуудые зохёохы ёһоор шиидхэхэ, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, манай ороной хүгжэн һалбаралгада хубитаяа оруулха арга боломжо мүн гэжэ совет хүбүүд, басагад тоолодог. Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн Федерациин эмхидхэһэн «Буу зэбсэг бүтээлгые замбуулинда нэбтэрүүлхэгүй!» гэһэн, мүн Студентнэрэй уласхоорондын холбооной эмхидхэһэн «Студентнэр ядерна дайнда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ» гэһэн ябуулганууды үнгэргэлгэдэ совет хүбүүд, басагад эдэбхитэйгээр оролсонхой.

Ливи тушаа США-гай булимтархы харата ябуулганууды болюулхын түлөө Советүүдэй ороной залуушуул эрид шангаар тэмсэнэ. Эндэ хёмороо зүришэлдөө дэбэргэхэ зуураа, Вашингтон «национальна аюулгүй байдалай суртал» гэдэгые шалтаг барина. Тэрэнь Холбоото Штадуудай дай жүрөөдэһэн хараа шугамай бэелэл болоно.

Арадуудай, бүхы совет залуушуулай һанал бодолые хэрэгсээнгүй, апрелиин 10-да США шэнэ ядерна тэһэрэлгэ хэһэн байна. Советскэ Союзай эб найрамдалта дурадхалнуудта американ захиргаан нигэжэ харюусаа. США-гай засаг захиргаанай түби дэлхэйн арадуудта зүрин эсэргүүсэлэн ябадалые буруушааһан митингнүүд заводууд болон фабрикануудта, колхоз, совхозуудта, институдууд ба һургуулинуудта боложо үнгэрөө. Сагаан байшангай нэрээр олон тоото телеграмманууд, хандалганууд эльгээгдээ. Москвагай Гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедтэ үнгэргэгдэһэн олон мянган хүнэй хабаадалгатай интернациональна митинг дээрэ совет залуушуулай мэдүүлгэ баталан абтаһан байна. Түби дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхахын түлөө, тэмсэлдэ хубитаяа оруулхыень эб найрамдалай тала баримталдаг бүхы хүнүүдые хүбүүд, басагад уряална.

СССР-тэ Эб найрамдалай уласхоорондын жэл үнгэргэхэ талаар комисси Советскэ Союзда эдэбхитэйгээр хүдэлнэ,— гэжэ Н. Мухин тэмдэглэбэ. Тэрэнэй үүсхэлээр хэдэн ехэ хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө, үшөөшье үнгэргэгдэхэ юм. Эдэнь гэбэл, «Залуушуулай аяншалга — эб найрамдалай түлөө», «Үхибүүд, хүгжэлтэ, эб найрамдал» гэһэн уласхоорондын конференцинүүд, «Дуун эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ» гэһэн фестиваль, студентнэрэй уласхоорондын курсанууд, эб найрамдалай болон һайн дуранай ажалай уласхоорондын лагерь мүн болоно. Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ хоёр талын семинарнууд үнгэргэгдэхэ, Бельгиин, Великобританиин, Даниин, Италиин, США-гай болон Финляндиин залуушуулай эмхинүүд тэдээндэ хабаадаха юм.

Европын оронуудаар үнгэргэгдэхэ залуушуулай интернациональна «Эб найрамдалай хамбыда», Данида үнгэргэгдэхэ Эб найрамдалай уласхоорондын залуушуулай фестивальда, октябрь һарада Копенгагенда болохо. Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан бүхэдэлхэйн конгресстэ совет залуушуулай түлөөлэгшэд хабаадаха юм.

Советүүдэй ороной эдиршүүлдэ һаналаа нэгэдэлгэ гэһэн ойлгомжо тодорхой, гүнзэгы удхатай юм, гэжэ СССР-эй КМО-гой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо хэлэнэ. Ажалай субботнигуудые үнгэргэжэ, ажаллажа олоһон мүнгэ зөөриеэ Эб найрамдалай жасада оруулха, совет дээдэ һургуулинуудта һурадаг гадаадын студентнэртэ туһалха, хүгжэжэ байгаа оронуудта совет врачнар ба мэргэжэлтэдэй аха дүү ёһоор туһалха гээшэ һайн һайхан заншал болонхой. Номуудые, медикаментнүүдые, нааданхайнуудые, спортивна хэрэгсэлнүүдые, шухала хэрэгтэй юумэнүүдые сасуутандаа эльгээдэг заншал бии болонхой.

Залуушуулай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэрэй хүндэлэлдэ Советскэ Союзай бүхы заха булангуудта митингнүүд болон суглаанууд, политическэ плакадай выставкэнүүд ба интернациональна хани барисаанай үдэшэнүүд, субботнигууд ба воскресникгүүд үнгэргэгдэхэ ёһотой.

К. ОРЛЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Москва.

Ц. НОМТОЕВ

АГТЫН hҮЛДЭ

ЭДЭ АДУУШАД[illegible] болон морин[illegible] дурат[illegible] ондоошье хүнүүдэй хөөрэлдөө байхада, hайхан бодолнууд эли тодоор hанагдан, сэдьхэл баярлуулна. Ульдэргэ нютагай унаган агта морин тухай олон домог түүхэ үни холоhоо хэлсэгдэжэ, нютагай зоной сэдьхэлдэ горхол болоhон байна. Энэ нютагай хүн, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша Дагдар Очирович Ширабон эртын тэдэ домогуудые суглуулжа, тэрээнhээ үнгэрэгшэ жэлдэ «Буряад үнэн» газетын хуудаhанда толилуулhаниинь уншагшад hонирхон, морин [illegible] соло болгон угтаа hэн.

Морин тухай бодото болоhон ушарhаа гарапан домог үгүүлэл болоошье хөөрэлдөөнүүд Ульдэргэ нютагhаа гаража байдаг байна. Энэ ушарые бодото баримтаар баталхын зорилгоор хэдэн ушарые. бэшэхэ шухала байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай hүүлхэнээр ган гасуур зунай hүүлдэ хүндэ үбэлжэлгэ ойртобо. Яруунын олон колхозой адуун hүрэг Түрхэл гэжэ адуунда тон таарамжатай, үргэмжэтэй холын бэлшээридэ үбэлжэжэ, ажалша адуушадай ашаар тоо толгой бүтэн ондо ороо hэн. Хабар адуугаа таллуулдаг ёhотой юм. Ульдэргын колхозой партийна организациин секретарь Цырендоржо Норбоевич Сультимов адуугаа асаралдахаа Түрхэл ошолдобо ха. Адуун туража ондо оробошье, булта хүл дээрээ, тиимэhээ яаралгүй туухада, Ульдэргэ ядамаргүй хүрэхөөр байба. Зүгөөр хөө харэ зүhэтэй, табгай сагаан эрэ дааган hахууржа үбдэhэнhөө шалтагаалан туража, араг яhан юумэ гонзойжо хэбтэбэ. «Мал болохоо болёо гээшэ бэзэ»,— гэжэ адуушадаараа шиидхээдхихэ баатай болоходоо, амиды эмитаниие хаяжа болохогүй гэжэ, ундалуулжа хойнонь гарахыень Иисэнгын адууша үбгэндэ захяад ерэhэн байгаа. Тэрэ үбгэн адуунда ехэ энэрхы дуратай, адуу хараха дүршэл ехэтэй хүн хадаа үбшэн даагые мэдэхэ дом аргаараа аргалжа оробо. Хара сай шудхажа, шадал оруулба. Домхи уhанда хайлуулжа шудхаба. hүүл доронь ·ханажа, муу шуhыень бага гаргаба. Саахартай хара сай, обёосой шүлэ үдэртөө хэды дахин шудхадаг байба. Дааган тэнхэхэ тээшээ боложо, нюдэниинь гэрэл оробо. Хойто үдэрынь тархияа үргэжэ, хоёр хурса шэхэеэ hүрмылгэн, дайдые шэртэн хараба. Үбгэн урмашажа, даагандаа обёос үгэбэ. Үшөө нэгэ хоноод байхада, урда хоёр сүүрэгэр хүлөөрөө түшэглэн, hабаа шэнги дүрбэн хүл дээрээ бодожо, ирагуу шэнгэхэнээр инсагаалжархиба. Хүхэ-ногоон хүсэтэй даа, дааган үдэр бүри тэнхэжэ, удангүй далантай, арьбантай боложо, даахияа гүбин атарлажа, адуунhаа гээгдэхээ болёо hэн. Адууша үбгэншье олзо даагаяа дутааhан адуунай оро хаажа, колхоздоо тушаажархёо hэн. «Ульдэргэ-Хара» гэжэ тэрэнь нэрэтэй болоhон гэхэ. Харин ульдэргынхид тэрэ даагаяа үхэhэн дээрэ тооложо, дарагар акт бэшээд лэ дүүргээ. Иигээд лэ энэ дааган мартагдаа.

Тэрэ гэhээр тэбхэр зургаан жэл үнгэршэбэ. Нарhата нуурай эрьедэ болохо сурхарбаанда аймагай зон аймагаараа суглараба. Ульдэргын, Эгэтын, Эгэтын-Адагай, Гоондын, Гүндын, Иисэнгын хурдан гүйгөөшэ морид асарагдажа, Нарhатын гудамжаар урагша-хойшоо хүтэлүүлнэ. Тэдэ гүйгөөшэдые үбгэд зогсон шэнжэлнэ, үхибүүд дахан hайшаана.

Ульдэргынхид жэл бүри түрүүшын хоёр шан алдадаггүй байгаа. Гүйгөөшэ агтатай гэжэ сууда гаранхай, мүнөөшье хоёр түрүү гүйгөөшэдөө асаранхай, түрүүшын хоёр шан манай гэжэ тэдэ найданги ябаба ха.

Моридой урилдаан эхилжэ, холо газарта урилдаhан гүйгөөшэд шалгаран hубарижа, тооhо татан ерэхэдээ, хоёр хара холо түрүүлэн зурыжа, бай буляалдан ерэжэ, Иисэн-

Уран зохёолшын hанамжа

гын Ульдэргэ-Хара тобойжо гаран, нэгэдэхи шанда хүртэбэ. Ульдэргын адуушан Жана баярлажа, Иисэнгын адууша үбгэндэ сэхэ ошожо:

— Үхэhөө абаhан агтатнай нютагыетнай, адуушан [illegible] суурхуулба, оролдоhон шаныетнай харюулбал дээ,— гэжэ баяр хүргэбэ. «Ши Иисэнгын хүбүүн хадаа колхозойнгоо [illegible] болоhон юм. Ульдэргын адуушан [illegible] нютагтаа зорюулан үгэбэн байгаа хаш»,— гэжэ ульдэргынхидэй хүхин зугаалдахада, Ц. Н. Сультимов [illegible] — «Нютагаархидни хоёр [illegible] гаргаа: нэгэдэхинь — [illegible] эмниэ морин болгоо. Хоёрдохинь — «Ульдэргэ-Хара» гэжэ нэрэ [illegible] Иисэнгын [illegible] холо гарахагүй гэжэ hанаа гэшэ гү?»— гэжэ энеэбхилэн байгаа hэн.

ДАЛААД ОНООР «Коммунизм» колхозой правлениин түрүүлэгшээр удаан хүдэлхэ зуураа адуунайнгаа hүлдые ехээр үргэhэн Д. А. Бальжанов зунай нэгэ тунгалаг үдэр hургуули соогоо байhан намайе дуудажа:

— Хори ошоод ерэе. Хориин сурхарбаан мүнөөдэр болохо. Дубчинов үбгэмнай хоёр моридоо абаад ошонхой. Моридойнгоо Хориин гүйгөөшэдтэй урилдахые харая. Ошоогүй hаамнай, моридоймнай шэхэн гомдоно бэд даа,— гэжэ энеэбэ.

Хори ошожо, урилдаа харабабди. Манай хоёр морид зурыжа, hубарилдан ерэжэ, түрүүшын хоёр hуури эзэлбэ.

Найрта илагшадта шан барюулхадаа, комиссиин түрүүлэгшэ — залуу хүбүүн ондоо аймагай моридто шан үгэхэгүйбди гээд гурбадахи, дүрбэдэхи hуури эзэлhэн моридhоо эхилэн, шан барюулба. Түрүүлэгшэмни ехэ дураа гутажа, партиин райкомой секретарь нүхэр Б. Т. Аюровые бэдэрээд олобогүй. Тиигээд райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Рыбдыловые оложо амаршалаад:

— Маниие харилхажа, моридтомнай шан барюулбагүйл. Моридоймнай шэхые баярлуулбагүй гээшэ ааб даа. hайхан сэдьхэлээрээ моридоо асарhан далаад наhатай үбгэниие, моридоо унаhан үхибүүдые баярлуулхаа, урмашуулхаа яагаа гээшэб?— гэбэ.

— Эндүү болоо гээшэл, хүлисэгты. Эндүү алдуу заhагдадаг юм,— гээд, Д. Б. Рыбдылов хэдэн газар хонходобо. Дары мүнгэн шан асаржа, түрүүлэгшэдээ барюулагдаба. Бальжанов шан абаха зуураа:

— Гараhан алдууе саг соонь заhадаг ноёдто дуратай агшаб,— гэбэ.

Тэрэ дороо леспромхозой ОРС-ын эд бараанай магазин ошожо, хүүгэдэй хоёр, ехэ хүнэй нэгэ самса, метр улаан лентэ, конфетэ худалдажа абабабди. Машинадаа шамдуу hуужа, Яруунатээшээ гүйлгэлдэбэбди. Анаа-Боориин булагай хажууда сайлажа, моридоо таталуулжа байhан Түдэб үбгэжээлөө хүсэжэ ерэбэбди. Тэргэ дээрээ унтажа хэбтэhэн хоёр хүбүүдээ hэрюулжэ:

— Түргэн моридоо асарагты,—гэбэ. Хүбүүдээ моридтонь мордохуулаад:

— Хурдан хүлэгүүдээ унажа, Хориин найрта гарабат. Хүбүүднай бэрхэ; хүлэгнай хурдан байба. Агта моридто, ажалша хүбүүдтэ алдар соло!—гээд, түрүүлэгшэ бултандань шэнэ самса бэлэг-шан барюулжа, моридойнгоо дэлhэндэ улаан лентэ hанжуулан уяба. Энэ үедэ бидэ булта баярлажа байгаа бэшэ, харин мориднай баярлан хөөрэжэ, бэеэ заhан, хүлэг шэнжээ харуулан байгаад hэн.

Түрүүлэгшэ жолоошодто хандажа:

— Нөөхи абаха гэгшыем абаа hэн гүш? Гарга,— гэбэ.

— Абаа,— гээд, тэрэнь машинаhаа хахад мэшээг тухай обёос гаргажа үгэбэ.

— Энэ обёосоор моридоо таталуулаад, үдэшын hэрюунээр ошооройгты. Хүбүүд, маа-

надаар машинада hуугаад ошоходотнай болохо гэбэ. Хүбүүд машинада hуухаа арсажа, моридтоёо ошохобди гэбэ.

— Бэрхэт! Ёhотой моришод байнат,—гээд, шэнэ самсаа үмдэhэн хүбүүдэй толгойе түрүүлэгшэ эльбэбэ.

«hайн морин хүн ухаатай. Хээрэ саhан, hалхин соо төөришоо hаа, мориёо hула табиха юм»,— гэжэ үбгэд хэлэгшэ бэлэй. Энэ бодолые hануулhан нэгэ ушар хоёр жэлэй саана Ульдэргэдэ болоhон юм. Ульдэргын hургуулиин hурагшад зундаа хурьга хараха болобо. Арбаад үхибүүд 2000 гаран хурьга тушаажа абаад, Харгааhата гэжэ гоё газарта ажалай ба амаралтын лагерь байгуулба. Үхибүүд аха нүхэдэй заабаряар тон hайнаар хурьгадаа хаража байгаа. Хонишодшье тэдэниие магтажа, баян дүршэлhөө хубаалдан туhалба. Нэгэ бороотой шуурган үдэр болоо, үхибүүдэй гушаад хурьгад таhаршаба. Эдэ хурьгадые түрэлхид, хонишод, багшанар долоон үдэр соо бэдэрээд олобогүй. Бэдэрхэ газаршье барагдаба. Бухы малшадта зар тунхаг гаргаба. Эдэ үхибүүдэй hурган хүмүүжүүлэгшэ байhан Жаалдай үбгэн эжэлэнгүй, хүгшэн зээрдэдээ мордожо, Хярын оройгоор хонидой мүр мухарлан хараха гэжэ мордобо. Хадын налуу ташалуураар нилээд ябажа ябатараа, мориниинь сэхэ баруулжаа хотирон, тэрэнгиин заб hараар ябажархиба хэ. Моринойнгоо зоргоор ябажа ябатараа үбгэжээл урдаа хониной хоргооhо обёоржорхибо. Мэгдэн, моринhоо буужа харахадань, хурьгадайнь ирагар мүр ажаглагдаба. Тэрэ мүрөө дахажа, дундаа жаахан шалбааг уhатай соорхойдо байрлаhан хурьгад дээрэ орожо ерэhэн юм.

ОЛОН ЖЭЛ үнгэрөө. Советскэ Союзай Герой, генерал-майор И. В. Балдынов Ульдэргын колхоздо айлшалжа ерээ hэн. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Д. А. Бальжанов айлшамнай КВЖД-гэй тулалдаанда хабаадагша, суута кавалерист хүн гэжэ хатарша моридой хатарай урилдаа харуулаад, энэ урилдаанда гараhан халтар мориие генералда бэлэг бариhан юм. Балдынов морин бэлэг тогтоожо, жолооень баряад, хатаршын уусые эльбэжэ:

Хүлэгтнай хурдан байг,

Хүбүүдтнай хурса байг,—

гэжэ үреэhэн байгаа. Энэ үреэлыень ульдэргынхид дэмбэрэлтэй гэжэ булта баярлан тогтоогоо hэн. Энэ үдэрhөө хойшо хатарша халтар Генерал-Халтар гэжэ нэрэтэй болоо.

Хоёр жэлэй саана Ульдэргын почтын таhагhаа гарахадам, магазин тээhээ арадай музейн директор Ж. Д. Сампилон бодо малай хахад булгайр hугабшаланхай, урдаhаам ерэжэ уулзаха зуураа:

— Энэ ёhоор булгайр магазинhаа абааб. Мүнгэн эмээлдэ дүрөөбшэ хэхэм. Музей ошоё даа,— гэбэ. Музейдэ дахуулжа оруулаад, ногоон хилэн маюузатай, ута утаhан ганзагануудтай, сад дүрөөтэй, ялагар-салагар болотор арилгаhан мүнгэн эмээл, мүн мүнгэн хударга, хүмэлдэргэ, мүнгэн хазаар харуулжа:

— Иимэ юумэ хүсэлдүүлээб. Энэ булгайраар гоё угалзатай дүрөөбшэ оюулхаб. Гоё хара мориной арhаар мориной дүрсэ хүүлээд, мүнгэн эмээлээ тохоод, музейнгээ шэнэ байшангай коридор соо сэргэдэ уяжархихабди. Ульдэргэ нютагайхидай хэр угhаа агта моринд дуратай байhыень баталан байг лэ. Мүнөөшье мориднай суутай ябана. Моринд дуратай, тэдэниие гоёодог наhатайшье, залуушье зон олон,— гэбэ.

Эмхидхэн байгуулhан музейдэ агта мориной hүлдые үргэhэн удхатай юумые холын бодолтойгоор хүсэлдүүлхэ гэжэ байхадань, ехэ баярлажа, үнэн зүрхэнhөө hайшаагаа бэлэйб.

Энэ hайхан бодолоо Жамбал Доржиевич өөрөө хүсэлдүүлжэ үрдеэгүй. Тэрэнь харамтай. Гэбэшье тушаалыень халан абаhан хүн хүсэлдүүлхэ, бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

(Түгэсхэл. Эхиниинь апрелиин 23-най номерто).

МАНАЙ ЗАНШАЛТА ЭСТАФЕТЭ УРИН[illegible]

Хабарай урин дулаан үдэрнүүдэй нэгэндэ үнгэргэгдэдэг манай газетын заншалта XXXVII эстафетэ байгша оной майн 2-ой үдэр болохонь. Хүнгэн атледүүдэй зунай хаhые нээhэн энэ урилдаан хадаа Совет хэблэлэй үдэртэ зорюулагдана.

Газетын заншалта урилдаанда Улаан-Үдэ хотын, республикын районуудай найман жэлэй ба дунда hургуулинуудай, мүн тусхай мэргэжэлэй дунда, дээдэ болон техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай, техникумүүдэй, промышленна предприятинуудай, спортын клубууд болон бүлгэмүүдэй команданууд олоороо хабаадажа, манай газетын дамжуулгын кубогуудта, грамота, дипломуудта хүртэхын түлөө тэмсэлэй шата бүхэндэ ёhотой гэгшын «хэмнай хээнэ» гэhэн уряа доро хурдан солбоноо гэршэлхэ болоно гээшэ.

Байгша ондо гушан долоодохёо үнгэргэгдэхэ урилдаанда хабаадаха дуратай коллективүүд өөhэд өөhэдынгөө захилнуудые манай газетын редакциин информациин таhагта, мүн республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Физкультура болон спортын талаар комитедтэ оруулжа үгэхэ, энгэртээ зүүхэ номернуудаа абаха ёhотой. Захилаа саг соонь үгөөгүй коллективүүд (холын районуудай түлөөлэгшэдhээ бэшэниинь) мүрысөөндэ хабаадуулагдахагүй. Хүдөө нютагуудhаа ерэhэн команданууд урилдаанай эхилхын урдатээ — майн 2-ой үдэр мандатна комисси гараха, энгэртээ зүүхэ номернуудаа абаха ёhотой.

Найман жэлэй hургуулинуудай хабаадалгатайгаар эхилхэ эстафетэ дамжуулгын урилдаанда хабаадаха команданууд тус-тустаа 12 хүбүүд, басагадhаа бүридүүлэгдэhэн байха ёhотой. Тиихэдэ байгша оной урилдаанда хабаадаха үйлэдбэриин коллективүүдэй команда найман жэлэй hургуулинуудай урилдадаг зүргөөр мүрысэхэ болонхой. Бусад коллективүүдэй команданууд тус-тустаа 15 эрэшүүл, 15 эхэнэр түлөөлэгшэдhөө бүридхэгдэhэн байхаар шиидхэгдэбэ.

Республикын газетын жэл бүри үнгэргэжэ байдаг заншалта урилдаанда гансашье Улаан-Үдэ хотын hургуулинуудай дунда болон дээдэ hургуулинуудай, промышленна предприятинуудай, спортын клубууд ба бүлгэмүүдэй команданууд хабаададаг, мүн тэрэшэлэн республикымнай алишье районуудай коллективүүд өөhэд өөhэдынгөө командые эльгээхэ уялгатай гээшэ. hүүлэй жэлнүүдтэ зунай хаhа нээhэн энэ мүрысөөндэ Загарайн, Улаан-Үдын (мүнөө Ивалгын, Тарбагатайн районууд), Кабанскын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Сэлэнгын. Мухар-Шэбэрэй районуудай суглуулагдамал, мүн найман жэлэй болон дунда hургуулинуудай, колхоз, совхозуудай бэлэдхэл hайнтай командануудай хабаададаг болоhониинь hайшаалтай юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй заншалта урилдаанай дүнгөөр 14 командын хурдан солбон үхибүүд, эрэшүүл, эхэнэрнүүд шалгаржа, редакциин дамжуулгын кубогта, грамота, дипломуудта хүртөө hэн. Найман жэлэй hургуулинуудай дундаhаа Улаан-Үдын 39-дэхи hургуулиин хүбүүд, басагадай тусхай hургуулинуудай команданууд илажа гараа hэн. Дунда hургуулинууд сооhоо Октябрьска, Железнодорожно районуудай 49-дэхи hургуулиин басагадай, 14-дэхи hургуулиин хүбүүдэй команданууд онсо шалгараhан юм. Училищи, техникумүүдэй хүбүүд, басагадай дундаhаа кооперативна, түмэр замай техникумүүдэй команданууд түрүү hууринуудые эзэлжэ, «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубогуудта хүртэhэн байгаа. Тиихэдэ мэргэжэлэй техническэ, училищинуудай hурагшад сооhоо 2-дохи, 6-дахи ГПТУ-нуудай хүбүүд, басагад шалгараhан юм.

Үйлэдбэриин коллективүүдэй дунда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой эхэнэрнүүдэй, ЛВРЗ-гэй эрэшүүлэй команданууд түрүүүлжэ ерээ бэлэй. Хүдөөгэй спортсменүүд сооhоо Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, мүн Загастайн дунда hургуулиин басагадай команданууд шалгаржа, редакциин дамжуулгын кубогуудта хүртэhэн байха. Дээдэ hургуулинуудай командануудай дундаhаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй басагад, хүбүүдэй командануд илалта түйлаhан юм.

Совет хэблэлэй үдэртэ зорюулагдаhан хабарай заншалта гушан долоодохи урилдаан майн hайндэрэй үедэ үнгэргэгдэхэнь гээшэ. Энэ урилдаанда түрүү hуури эзэлжэ гараhан командануудта «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубогууд, грамотанууд, удаадахи хоёр hуури эзэлэгшэдтэ, дипломууд барюулагдаха юм.

Урилдаанай маршрут хуушанайхяараа үлэнхэй. Урилдаан Соведүүдэй талмайhаа эхилжэ, «50 лет Октября» проспектээр үргэлжэлөөд, Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой Алдар солын талмай хүрөөд, гэдэргээ дээрэ дурсагдаhан зүргөөр бусахаар хараалагданхай.

Республикын газетын эстафетэдэ hайн бэлэдхэлтэй ерэхын тула спортын бүлгэмүүд, клубууд, hургуулинууд, техникум, училищи, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тренернүүд эдэ үдэрнүүдтэ спортсменүүдээ hорижо эхилэнхэй. Манай заншалта урилд[illegible] баадаhан хүдөө [illegible] Улаан-Үдэ хотын hург[illegible]дай hурагшадай [illegible] лэдхэлтэй ерэдэгын [illegible]риин урилдаан гэрл[illegible]нэ. Иигээд лэ майн 2[illegible] 11 часhаа эхилхэ [illegible]тын заншалта [illegible] олоороо ерэжэ [illegible]тнай, хурдан солбо[illegible] шалсахыетнай хүлээ[illegible]

Мүрысөөнэй ахамад [illegible]гаар Доржи Банзаро[illegible]рэмжэтэ багшанарай [illegible]дай физическэ хүмүү[illegible] факультедэй кафедр[illegible]ша, республиканска [illegible] судья В. Л. Балдаев [illegible]доо.

ЭСТАФЕТЫН ДҮРИМ

I. ЭСТАФЕТЭ ҮНГЭРГЭЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД

Физическэ культура ба спортые үргэнөөр хүгжөөхэ зорилготойгоор Хэблэлэй үдэртэ зорюулагдажа эстафетэ үнгэргэгдэхэнь.

II. ХЭЗЭЭ, ХААНА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

Эстафетэ 1986 оной майн 2-то Улаан-Үдэ хотын үйлсэнүүдээр үнгэргэгдэхэ юм. Соведүүдэй талмай дээрэ үглөөнэй 11 часhаа эхилхэ.

III. КОМАНДАНУУДАЙ БҮРИДЭЛ

1. Найман жэлэй hургуулинууд — 12 хүбүүд, 12 басагад.
2. Дунда hургуулинууд — 16 хүбүүд, 16 басагад.
3. Техническэ мэргэжэлэй училищинууд — 16 хүбүүд, 16 басагад.
4. Үйлэдбэриин коллективүүд — 12 эрэшүүл, 12 эхэнэрнүүд.
5. Техникумүүд — 16 хүбүүд, 16 басагад.
6. Дээдэ hургуулинууд — 16 эрэшүүл, 16 эхэнэрнүүд.
7. Спортын hайн дуранай бүлгэмүүд — 4 эрэшүүл, 4 эхэнэрнүүд.

Дээдэ hургуулинуудhаа факультедүүдэй команданууд мүрысэхэ. Факультедүүдэй багшанар командын бүридэлдэ орожо хабаадаха эрхэтэй.

Команда ниитэ нэгэн спортивна хубсаhатай байха, хабаадагшад медицинскэ шалгалта гараха ёhотой.

IV. ИЛАГШАДЫЕ ТОДОРХОЙЛОЛГО.

Бүлэг бүхэндэ ами амяараа эрхим hайн үрэ дүнгүүдые түйлаhаарнь илагшадые тодорхойлхо.

V. ШАГНАЛГА.

Бүлэг бүхэндэ илажа гараhан команданууд дамжуулгын кубогуудаар, I шатын дипломоор, харин хабаадагшадынь грамотануудаар шагнагдаха.

II—III hууринуудые эзэлhэн команданууд дипломуудаар, хабаадагшадынь грамотануудаар шагнагдаха.

Эгээл олон командануудые мүрысөөндэ табиhан дээдэ hургуулинууд олониие хабаадуулhанай түлөө тусхай шанда хүртэхэ. Хэрбээ командануудайнь адли тоотой байгаа hаа, олон түрүү hуури эзэлhэн дээдэ hургуули илажа гараhанда тоологдохо.

VI. МЭДҮҮЛГЭНҮҮД.

Судейскэ коллегиин заседани апрелиин 29-дэ «Буряад үнэн» газетын редакцида (Каландаришвилиин нэрэмжэтэ үйлсын 23-дахи байшан) hургуулинуудай командануудтай (1-дэхи ба 2-дохи бүлэгүүд) — 15 часта, харин бусад командануудтай — 16 часта болохо.

Дунда hургуулинуудhаа бэшэ бүхы бүлэгүүдэй команданууд апрелиин 29-дэ үглөөнэй 10 часhаа 15 болотор ресспорткомитедтэ мандатна комисси гараха ёhотой. Тиихэдэ хабаадагша бүхэн фото-зурагтай, документтэй, ГТО-гой нормативуудые дүүргэhэн тухай үнэмшэлгэтэй байха ёргэтэй. Хүдөөгэй районуудай командануд майн 2-то үглөөнэй 9 часhаа ресспорткомитедтэ мандатна комисси гараха ар[illegible]атай.

Мандатна комисси гараагүй командануд мүрысөөндэ хабаадуулагдахагүй. Эстафетэдэ хабаадаха тухай мэдүүлгэнүүдые апрелиин 29-дэ ресспорткомитедтэ (Кировэй нэрэмжэтэ үйлсын 33-дахи байшан) оруулха, нёдондо илажа гарагшад дамжуулгын кубогуудые тушааха.

VII. ЭСТАФЕТЫН ШАТАНУУД

2-дохи, 3-дахи, 4-дэхи, 5-дахи, 6-дахи бүлэгүүдэй командануудта;

I шата: Геологоуправлениhээ Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр үнгэрөөд, Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр — 400 метр.

II шата: Коммунистическэ үйлсэhөө Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр түмэр замай тоннель хүрэтэр —350 метр.

III шата: Түмэр харгын тоннельhээ автобусой зогсодог «Элеватор» гэжэ газар хүрэтэр — 350 метр.

IV шата: «Элеваторhаа» Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ проспектээр «Бурятэнергын» байшан хүрэтэр — 500 м.

V шата: «Бурятэнерго» байшанhаа Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ проспектээр «Октябрь» кинотеатр хүрэтэр — 400 м.

VI шата: «Октябрь» кинотеатрhаа «Автомобиль» магазин хүрэтэр — 500 м.

VII шата — «Автомобиль» магазинhаа «Юность» кафе хүрэтэр — 450 м.

VIII шата: «Юность» кафеhээ Октябрьска үйлсөөр хүүгэдэй скверэй булан хүрэтэр — 400 м.

IX шата: Хүүгэдэй скверэй буланhаа Алдар Солын талмай дээрэхи космонавтнуудай хүшөө хүрөөд, зүүн талаарнь тойрожо, hөөргөө сквер хүрэтэр — 300 м.

X шата: Скверhээ Октябрьска үйлсөөр «Юность» кафе хүрэтэр — 400 м.

XI шата: «Юность» кафеhээ «Автомобиль» магазин хүрэтэр — 450 м.

XII шата: «Автомобиль» магазинhаа «Октябрь» кинотеатр хүрэтэр — 500 м.

XIII шата: «Октябрь» кинотеатрhаа «Дружба» кафе хүрэтэр —500 м.

XIV шата: «Дружба» кафеhээ автобусой зогсодог «Элеватор» гэжэ газар хүрэтэр — 600 м.

XV шата: «Элеваторhаа» хүн зоной ажаhуудал хангалгын байшан хүрэтэр — 500 м.

XVI шата: Хүн зоной ажаhуудал хангалгын байшанhаа Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр Геологоуправлени хүрэтэр — 580 м.

VIII. НАЙМАН ЖЭЛЭЙ hУРГУУЛИНУУДАЙ КОМАНДАНУУДАЙ ЭСТАФЕТЫН ШАТАНУУД.

I шата: Геологоуправлениhээ Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр үнгэрөөд, Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр — 400 м.

II шата: Коммунистическэ үйлсэhөө Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр 1905 оной революциин үйлсэ хүрэтэр — 300 м.

III шата: 1905 оной революциин үйлсэhөө автобусой зогсодог «Элеватор» гэжэ газар хүрэтэр — 350 м.

IV шата: «Элеваторhаа» «БАМ» гэhэн панно хүрэтэр — 200 м.

V шата: «БАМ» гэhэн панноhоо «Бурятэнерго» хүрэтэр — 200 м.

VI шата: «Бурятэнергиhээ» «Ландыш» гэжэ магазин хүрэтэр — 250 м.

VII шата: «Ландыш» магазинhаа Октябриин талмай хүрөөд, гэдэргээ «Дружба» кафе хүрэтэр — 200 м.

VIII шата: «Дружба[illegible] «Бурятгражданпроект» институт хүрэтэр — 200 [illegible]

IX шата: «Бурятгр[illegible]ект» институтhаа [illegible] хүрэтэр — 300 м.

X шата: Автобусой [illegible] «Элеватор» гэжэ га[illegible] зоной ажаhуудал [illegible] байшан хүрэтэр — [illegible]

XI шата: Хүн зоной [illegible]дал хангалгын байш[illegible]бановай нэрэмжэтэ [illegible] Ленинэй нэрэмжэтэ [illegible]рэтэр — 300 м.

XII шата: Ленинэй [illegible]тэ үйлсөөр Геологоу[illegible] хүрэтэр (финиш — 20[illegible]

IX УРИЛДААНАЙ [illegible]

I. Түрүүшын урилд[illegible]ман жэлэй hургуулин[illegible]сагадай болон үйлэдб[illegible]лективүүдэй эхэнэрнү[illegible]манданууд хабаадаха[illegible]

II. Хоёрдохи урилд[illegible]ман жэлэй hургуулин[illegible]бүүдэй болон үйлэдбэ[illegible]лективүүдэй эрэшүү[illegible]манданууд табигдаха[illegible]

III. Гурбадахи [illegible] дунда hургуулинууда[illegible]кумүүдэй, училищ[illegible] СПТУ-нуудай болон ин[illegible]дай басагад, эхэнэ[illegible]баадаха.

IV. Дүрбэдэхи ур[illegible] дунда hургуулинууда[illegible]щи, техникумүүдэй, [illegible]дай, институдуудай х[illegible]лон эрэшүүлэй кома[illegible] урилдаха.

ЭМХИДХЭЛЭЙ КО[illegible]

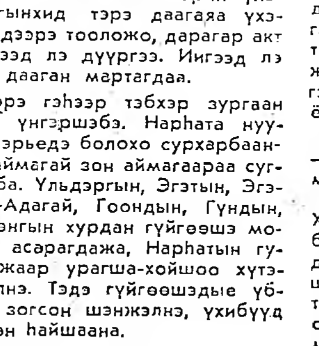

ЕВРОПЫНХИД АРСАЛДААГАА ТҮГЭСХӨӨ

Швецийн хоккеистнүүд Финляндиин командатай 4:4 гэhэн тоотойгоор тэнсэхэдээ, Европо түбиинго чемпионадай мүнгэн медальда хүртэхэ эрхэтэй болобо. Харин ФРГ-гэй суглуулагдамал команда Польшын хоккеистнүүдые 4:1 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, байра байдалаа улам бэхилбэ. Алтан медальда манай ороной суглуулагдамал команда уридшалан хүртэхэ болобо гэжэ мэдээсэ hэмди. Тиихэдэ бронзо медаль Финляндиин хоккеистнүүдтэ барюулагдаха. Удаадахи hууринуудые ФРГ-гэй ба Польшын команданууд эзэлээ гээшэ ааб даа. Харин дэлхэйн чемпион байhан ЧССР-эй команда гэхэ hүүлшын hууриие түргэдэбэ. Энэл ушар мэргэжэлтэдэй болон журналистнуудай хахуун анхарал татана. Тэдэнэр дэлхэйн чемпионой [illegible] шалтагаануудые бэдэржэ үргэлжэлhээр. Олимпиин чемпион Б. Майоров: «Иимэ бирагүйгөөр наадаhан ушарынь шалтагаан ЧССР-эй командын хүтэлбэрилэгшэдэй тренернүүд hүүлэй hүүлдэ өөhэдөө элирүүлжэ наадаха аабза»,— гэжэ тон зүб хэлэhэн хаш.

Швецийн ба Финляндиин команданууд апрелиин 21-дэ болоhон уулзалгада мүнгэн ба бронзо медальнуудые хоорондоо «хубааха» hэн тула тэрэ үдэр илангаяа эршэтэйгээр, бүхы хүсэеэ элсүүлэн наадаа гээд тэмдэглэлтэй. Нааданай hүүлшын секунда хүрэтэр алишье командын илалта түйлахань мэдэгдээгүй байгаа. Нааданай эхилээд оройдоол хоёр минутын үнгэрөөд байхада, Финляндиин хоккеистнүүд түрүүшынгээ шайба оруулжа шадаа [illegible]. Удангүй Швецийн хамгаалагша [illegible] нааданай тоо тэнсүүлэн болгобо. [illegible] гурбадахи үеын [illegible] эдэ командануудай [illegible]. Швецийн хоккеистнүүд [illegible] шайбануудые тогтоогоод гү, али баряад лэ байха юм. hүүлшын хэдэн минутын урда тээ К. Ялонен нааданай тооe 4:3 болгожорхео. Иигээд лэ финнүүд илахань гэжэ hанаhамнай, бухы хүсэ шадалаа харуулhан шведүүд дүрбэдэхи шайба сохижо оруулаа. Тэнсэлгэ!

Европын хоккеистнүүдэй өөhэд хоорондынгоо арсалдаае түгэсхэбэшье hаань, дэлхэйн чемпионат үргэлжэлhөөр гэжэ хэлэхэ ёhотой. Энэдэ 12 очкотой манай команда бахал түрүү ябанаал. Удаадахи hууринуудые Швеци, Финляндиин командануудай [illegible]. Апрелиин 21-нэй байдалаар СССР-эй суглуулагдамал командын доболоошо Сергей Макаров 10 очкотой болоод, бомбардирнуудай мүрысөөндэ түрүүлнэ. Удаадахи hууринуудта Крутов (СССР), Карлссон (Швеци), Стин (Швеци), Халл (США), Фетисов (СССР) болон бусад гараhан[illegible].

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Партиин хэрэгэй түлөө тэмсэлшэ» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» — материалнуудай суглуулбари: «Түсэбүүдээ бэелүүлхэ» — В. Базаровай, «Эртын тарилга эхилбэ» — Ц. Цыренжаповай статьянууд. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй [illegible].

Хоёрдохи хуудаhанда. Партиина ажабайдал: эхин организациин ажал хэрэгүүд. «Гол шалгалта» — А. [illegible] статья. «Тосхоной социалистическа хүгжэлтэ». «Бага-Нарийн хүгжэлтын шиидхэгдээгүй асуудалнууд» — С. Балсановай статья. [illegible] «Түрүү технологиор» — [illegible]

Гурбадахи хуудаhанда. Ленинскэ шангай 1986 оной лауреадууд. «Оюун бэлигэй, зохёохы ажалай манлай» — В. Четвериковэй статья. (ТАСС). Түрүү дүй дүршэл — нөөсэ арга боломжо. «Бэлиг шадабаританай хэшээлнүүд» — Ю. Будаевай статья. Хилын саанаhаа абаhан тобшо мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Хүн, тэрэнэй ажал хэрэгүүд» — Г. Линдын статья. «Хэн хаана hуралсаха орохоб?» — сонсохолнууд.

Сансар-экран

ЗАЛУУШУУЛАЙ hАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Аяншалагшадай клуб». 10.45 — «Затерянные в песках» — уран hайханай фильм. 11.50 — Монголой Арадай Республикын уран hайханай коллективүүдэй концерт. 12.20 — Шэнэ hонин. (12.25 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.45 — Баримтата фильм. 16.25 — П. И. Чайковский. Струнна оркестрэй гүйсэдхэхэ серенада. 17.00 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 17.45 — КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй Краснопресненскэ райкомдо хүдэлмэрээ шэнэдхэн hайжаруулна. 18.15 — Мультфильмнүүд. 18.55 — Уран зохёолой альманах. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Удэ. 20.00 — Мультфильм. 20.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.40 — «Что можно Кузенкову?», «Лаборатория», — «Мосфильм» киностудиин «Дебют» гэhэн туршалгын зохёохы нэгэдэлэй уран hайханай богони фильмүүд. 22.00 — «Время». 22.45 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Түгэсхэлэй бүлэгэй команданууд наадаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

12.40 — Зоологи. 7-дохи класс. 12.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.10 — «Эжын [illegible]ли». 13.35 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.50 — [illegible] над городом» — уран [illegible] фильм. 15.00 — Людвиг-ван Бетховеной бүтээл найруул[illegible] 16.00 — Шэнэ hонин.

Улаан-Удэ. 17.50 — [illegible]нууд. 17.55 — Н. [illegible] «Гэсэрэй зүргэ». 18.20 — [illegible]хи уухагүй ябадалые [illegible] далай hо заншал [illegible] 19.00 — «Харилсаан». [illegible]

Москва. 20.00 — [illegible] оперетта» — фильм-концерт [illegible]

Улаан-Удэ. 20.40 — [illegible]

Москва. [illegible] Ритмическэ гимнастика [illegible] — Баримтата фильм [illegible] «Время». 22.35 — [illegible] 3-дахи сери.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-03, зам. редактора 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 33. Н-01416. Заказ № 96. Индекс 04609